

In deze uitgave onder andere:

- Plaatsing Stolpersteine
- Tragedie in Giessendam met kwartierstaat Wouter Smit
- Meester Schaafsma
- Boerman Transport

Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

Mededelingenblad

Inhoudsopgave

Voorwoord	01
Activiteiten en Mededelingen.....	02
Stolpersteine voor Joodse familie uit Boven-Hardinxveld.....	06
Arjen Symens Schaafsma.....	08
Boerman Transport deel 1 en 2	10
Een tragedie in Giessendam - 1944	19
Duits landkaartje van de Biesbosch.....	30
Jaarverslag 2018	31
Boekennieuws	34
Schenkeningen.....	36

Bij de coverfoto: Drie Stolpersteine die zijn gelegd voor het voormalige huis van de familie Meiboom.

COLOFON

Uitgever
Historische Vereniging
Hardinxveld-Giessendam

Eindredactie
A. van Lopik-de Jong

Redactieleden
W.F. van de Bree-Ooms
M.J.A. de Haan
A. van Lopik-de Jong
J.F. Teeuw-van der Plas
P. van Wijngaarden

BESTUUR
Joh. van den Bout
W.F. van de Bree-Ooms
M.J.A. de Haan
A. Kampman-Timmer
A. van Lopik-de Jong
N. Scheijgrond
P. van Wijngaarden

Foto's
Archief Historische Vereniging, Max van den Bout,
Alie van Lopik, familie Hoekstra en anderen

Vormgeving, opmaak en druk
De Groot - grootsgedrukt.nl, Goudriaan

Redactieadres
E-mail: info@hv-hardinxveld-giessendam.nl
Secretariaat: wfvandebree.nl

*Het Mededelingenblad verschijnt twee keer per
jaar en is gratis voor leden en zusterorganisaties.
Losse verkoopprijs € 3,50*

Genealogische werkgroep
Jan Dubbeldam, Wim van den Heerik,
Bas Huisman, Arie Verhoef

Rivierdijk 197
Buitendams 77
Buitendams 4
Van Leeuwenhoekstraat 71
Damstraat 1
Fosforstraat 3
Spindermolen 20

3372 BM H'veld-G'dam
3371 BB H'veld-G'dam
3371 BL H'veld-G'dam
2984 EG Ridderkerk
3371 AC H'veld-G'dam
5651 HK Eindhoven
3371RN H'veld-G'dam

Historisch Informatie Centrum
Peulenstraat 243 tel. 0184-632956
(op zaterdagmorgen van 10-12 uur)

Copyright
Overname van artikelen of gedeelten daarvan
is toegestaan mits vermelding van de bron en
toezending van een exemplaar.

Lidmaatschap
De minimumcontributie bedraagt € 15,00 per jaar.
Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar € 12,50.
Bankrekening NL65 RABO 0325 0991 38 of
NL68 INGB 0003 8796 69. Bij elke betaling s.v.p.
duidelijk uw lidnummer vermelden en het
bedrag dat u betaalt. Donaties zien wij graag
tegenmoet.

0184 - 616450 bestuurslid algemeen
0184 - 614563 secretaris
0184 - 616586 archivaris
0180 - 428594 penningmeester
0184 - 612232 eindredacteur
06 - 81247107 public relations
0184 - 615953 vicevoorzitter

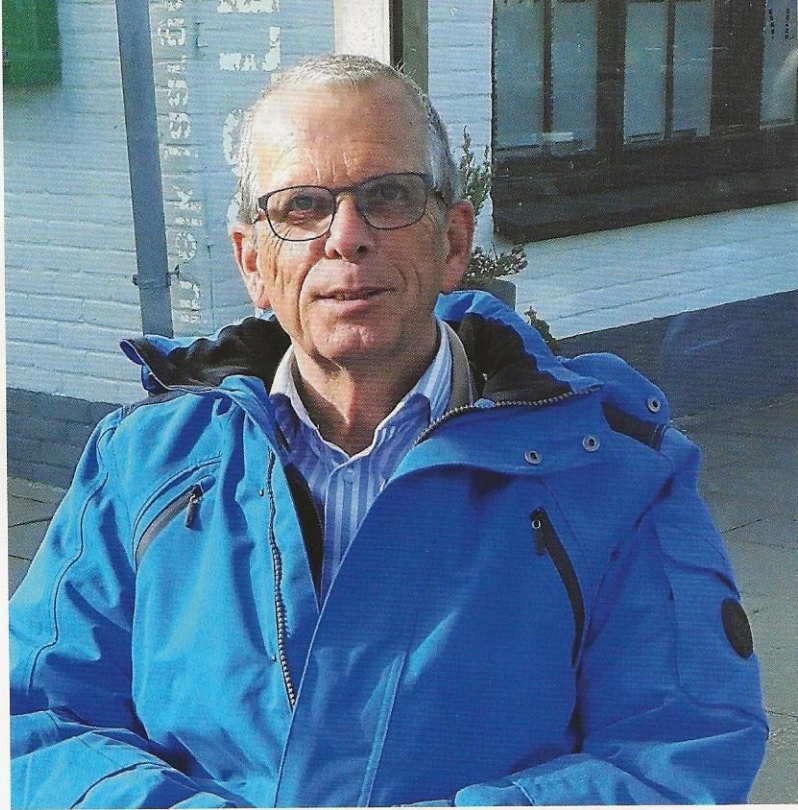
Voorwoord

Geschiedenis en tijd zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar geschiedenis en leeftijd zijn blijkbaar ook verbonden met elkaar. De gemiddelde leeftijd van onze leden is nogal hoog en blijft stijgen. Iedereen wordt ouder en er is helaas weinig tot geen aanwas van jongere leden. Dat is jammer, maar eigenlijk is dat niet zo vreemd. Als je jong bent heb je nog niet zoveel met je verleden, logisch eigenlijk, want je kunt nog niet ver terugkijken. Je verleden groeit met de dag en op een zekere leeftijd ontstaat de behoefte om mensen te ontmoeten uit je schooltijd, je vriendenkring van toen, etc. Dan worden de nodige reünies georganiseerd en constateer je dat iedereen toch wel oud is geworden en je realiseert je dan dat je ook zo oud bent. Soms helpt de spiegel daarbij.

Bij sommigen ontstaat dan belangstelling voor de tijd van vroeger, over hoe het toen was. Het heeft misschien iets te maken met nostalgie, met een verlangen naar de tijd toen men jong was en alles nog overzichtelijk. Toen ik rond de 30 jaar oud was verschenen er een aantal fotoboekjes over 'vroeger'. Ik vond het wel leuk, maar het zei me niet zoveel.

Het waren allemaal foto's van 'voor de oorlog' en dat was van 'voor mijn tijd'. Pas toen de eerste (foto) boekjes verschenen over de jaren 50 en later 60 groeide mijn belangstelling. Maar ik zie ook nu al een verschuiving naar foto's uit de jaren 70 en 80. De tijd staat nu eenmaal niet stil. Afgezien van een aantal jongeren die al vroeg belangstelling krijgen voor geschiedenis, groeit de belangstelling voor het eigen en plaatselijk verleden blijkbaar met het ouder worden. Daarom hopen we dat ook de jongere generatie belangstelling ontwikkelt voor hun persoonlijke geschiedenis en de geschiedenis van ons dorp én lid wordt van onze vereniging. Ze zijn dringend nodig om te helpen de verhalen te bewaren én te blijven doorvertellen.

Mensen overlijden en geslachten verdwijnen achter de horizon van de tijd. Namen vervagen, gezichten worden niet meer herkend en mensen worden vergeten. Zo gaat dat nu eenmaal. Maar soms moet je ervoor zorgen dat namen niet verdwijnen, dat ze ons blijvend herinneren aan een dramatische periode in onze (dorps)geschiedenis. Gelukkig is daar Gert Romijn. Hij ontving terecht een lintje uit handen van de burgemeester voor het jarenlang op film zetten van onze dorpsgeschiedenis, zodat wij niet vergeten. Jaarlijks worden ook de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdacht en dankzij de vasthoudendheid en de inzet van Anja van der Starre is er ook blijvende aandacht voor de Merwedegijzelaars.

Peter van Wijngaarden

De Historische Vereniging wil er mede voor zorgdragen dat de geschiedenis en de namen van al deze mensen niet verloren gaan. En alleen al daarvoor hebben we dringend nieuwe en jonge leden nodig!

Een historische vereniging moet niet in het verleden blijven hangen, tenminste niet wat betreft de organisatie. Ook onze vereniging moet blijven vernieuwen. Daarom hebben we in 2018 een nieuwe website laten bouwen (www.hv-hardinxveld-giessendam.nl). Het is een mooie website geworden en op deze manier willen we de dynamiek van de vereniging versterken. We gaan echt proberen de website actueel te houden en met regelmaat te voorzien van nieuwe informatie en we staan open voor suggesties die de site nóg beter kunnen maken.

Peter van Wijngaarden,
vicevoorzitter

En dan nog iets....

Sinds een paar maanden mag ik nu fungeren als vicevoorzitter van onze Historische Vereniging. Maar we zijn nog steeds op zoek naar een 'echte' voorzitter. Iemand met hart voor ons dorp én met bestuurlijke kwaliteiten. Man of vrouw, maakt niet uit, al zou een vrouwelijke voorzitter wel eens goed zijn... Aanvulling van het bestuur is dringend nodig, in het 'Jaarverslag 2018', elders in dit blad, wordt daar nog op ingegaan. Het is nodig, omdat we veel plannen hebben, maar die wij door een tekort aan menskracht niet kunnen uitvoeren.

Activiteiten en Mededelingen

NIEUWE BESTUURSLEDEN EN VRIJWILLIGERS GEZOCHT

Wij zijn dringend op zoek naar: een voorzitter (vrouw of man), een penningmeester en een algemeen bestuurslid. Tevens zoeken wij een webmaster. Zoals dit tijdschrift uitstraalt zijn wij een historische vereniging met elan en met een grote achterban. Heb je zin in interessant vrijwilligerswerk, waar steeds afwisselende vragen op je afkomen en waar je brede contacten kunt leggen, dan ben je bij ons aan het goede adres. Neem contact op met Willy van de Bree, secretaris: wf@vandebee.nl of tel. 0184-614563 en meld je aan!

NIEUWE WEBSITE

Heeft u onze nieuwe website al bekeken? U moet dat zeker doen: www.hv-hardinxveld-giessendam.nl Professioneel ontwikkeld en vormgegeven door MM van de Hakgriend uit Hardinxveld-Giessendam. Het is een website waar pit in zit. Niet statisch, maar up-to-date. Heeft u informatie voor deze website, laat het ons weten.

RECTIFICATIE

In ons vorige nummer staat een fout. In het artikel van de heer Wil Koorevaar uit Leerdam op pagina 9, staat in de linker kolom op de zevende regel van onder: "Er was alleen in 1934 een begin gemaakt met de Peulenstraat". Dat lijkt aannemelijk, maar het moet zijn 1634. Dat is toch wel heel wat vroeger.

STAGIAIR

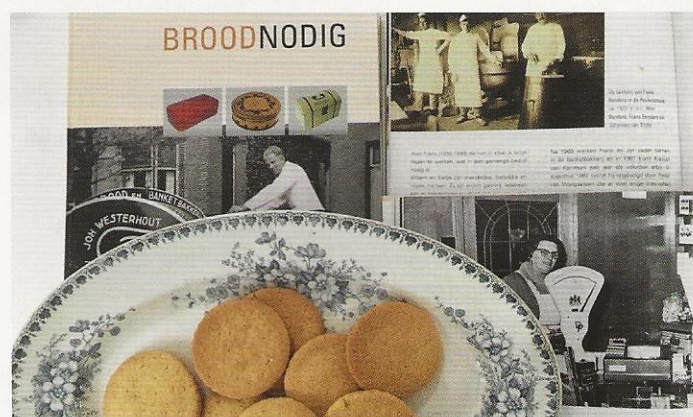
Begin van het jaar kregen we een verzoek van een leerling van 2 – Havo van de Reformatorische Gomarus uit Gorinchem, Arien van Ballegooijen uit Buitendams, of hij stage bij ons mocht lopen. Hij is erg geïnteresseerd in geschiedenis en moest een opdracht maken voor dit vak. Wij hadden een leuke klus voor hem. Toponiemen zoeken. Namen van wijken, straten of grienden bijvoorbeeld die gewijzigd zijn. De opdracht heeft hij naar volle tevredenheid volbracht en zo kon zijn stageverslag getekend worden.

Arien van Ballegooijen en Alie van Lopik tekenen de opdracht

Kraam HV met nieuwe banner

De koekjes naar geheim historisch recept van bakker Benders

PROEVERIJ BIJ DE KOPEREN KNOP

We stonden op een zeer koude zaterdag met een kraam op het buitenterrein van De Koperen Knop. Die dag, 13 april jl., was er een Proeverijmarkt georganiseerd. Een nieuwe banner met mooie foto's pronkte achter de kraam. Peter van Wijngaarden had 150 zanddeegkoekjes gebakken naar een oud geheim recept van bakker Benders, ooit een bakkerij in de Peulenstraat op nummer 204, die een begrip was in de Peulenstraat. Vier generaties bakkers Benders, meer dan 100 jaar! Peter van Wijngaarden leerde er de overheerlijke koekjes bakken en bewaart nog steeds dit 'geheime' recept. Men smulde van de koekjes en we konden ze mooi presenteren bij ons bakkersboek waarin natuurlijk een hoofdstuk is gewijd aan de bakkers Benders. Het boek is nog te koop in het HIC.

LINTJE VOOR GERT ROMIJN

Bij de lintjesregen op 26 april jl. waren wij als HV ook in het diepste geheim betrokken. Gert Romijn kreeg een welverdiend lintje voor de prachtige films die hij al jaren maakt van alles wat hier in het dorp gebeurt. Later zal men zo blij zijn dat er een Gert Romijn is geweest die vast heeft gelegd van dan verdwenen zal zijn. Nu kunnen we al genieten van zijn films die lang vervlogen tijden tot leven brengen en waar mensen vertellen van een tijd die wij nooit hebben gekend. Gert, van harte gefeliciteerd met deze koninklijke onderscheiding. Voor het vastleggen van de historie van ons dorp ben je van onschatbare waarde.

Gert Romijn ontvangt koninklijke onderscheiding

HERDENKING MERWEDEGIJZELAARS OP TV

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat een jeugdige landwacht met een jachtgeweer (de groep Jan Hagel genoemd en zeer gehaat bij de bevolking door hun wreed gedrag) zonder enige aanleiding bakker Wouter Smit op de avond van 14 april 1944 vlak voor de spoorwegovergang te Giessendam (voor Damstraat 2) dood schiet.

Dit gebeuren loopt uit op een wraakactie van de ondergrondse. Zij laten twee landwachten in een hinderlaag lopen, de vader van de jeugdige dader, de Sliedrechtse Westdijk en de Hardinxveldse Okkerse. Als tegenactie volgt een grote razzia door de Duitsers, die inmiddels bekend is geworden als

de Merwederazzia van 16 mei 1944. Bij deze razzia worden aan weerszijden van de rivier de Merwede honderden jongemannen opgepakt tussen de 18 en 25 jaar, voornamelijk in Sliedrecht, Giessendam, Hardinxveld en Werkendam en worden naar Durchgangslager Amersfoort gebracht, waarvandaan een deel op transport is gezet naar Duitsland om daar dwangarbeid te verrichten in de industrie.

Op zaterdagavond 4 mei jl. werd op NPO2 een documentaire vertoond met de titel 'De Merwederazzia, van gijzelaars naar dwangarbeiders'. Er waren beelden te zien van de plaatsen waar dit alles in oorlogstijd heeft afgespeeld.

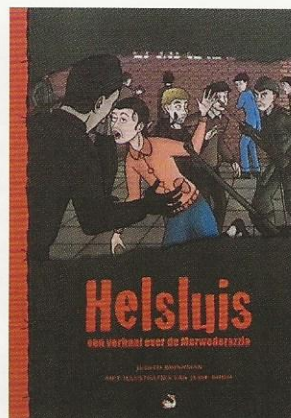
TV opname bij Anja thuis. Foto: Hans Duran van de NOS

Publicatie 44

In deze documentaire komt de zoon van de vermoorde bakker aan het woord, de 92-jarige Piet Smit, en twee van de mannen die zijn opgepakt bij de razzia in Sliedrecht, de heren Mijnster en Den Breejen. Eén van hen, de heer Mijnster, is vanuit kamp Amersfoort vrijgelaten vanwege zijn jeugdige leeftijd, de ander kwam terecht in het oosten van Duitsland, waar hij onder erbarmelijke

omstandigheden dwangarbeid moest verrichten. In de documentaire is te zien hoe men met de dochters van een andere dwangarbeider, de zusters Van der Starre, de plek bezoekt waar hun vader te werk was gesteld: een ondergrondse fabriek voor vliegtuigonderdelen.

Helsluis

Anja van der Starre is al jaren bezig om deze groep mannen rond de Merwede aandacht te geven. Zij heeft een website waar heel veel triest maar ook interessant oorlogsverleden uit onze streek op is te lezen: www.merwedegijzelaars.nl

Onze historische vereniging heeft al in 2010 een boekje uitgegeven in onze Historische Reeks, Publicatie 44, over de Merwedegijzelaars dat Anja van der Starre heeft

geschreven. Ook brachten wij vorig jaar een jeugdboek uit met de titel Helsluis over dit onderwerp geschreven voor de bovenbouwleerlingen van alle basisscholen in Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht en de auteur hiervan was Judith Brinkman.

QUILT MET GESCHIEDENIS

Joke Overduin-den Uil, van vroeger tijd uit het sigaren- en sigarettenwinkeltje uit de Wilhelminastraat. Velen van ons kunnen dit nog goed herinneren. Zij heeft ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van Hardinxveld-Giessendam een bijzondere quilt gemaakt. Ze kwam hem showen in ons HIC. Het is een juweeltje.

Quilt van Joke Overduin-den Uil

DE KOPEREN KNOP JUBILEERT

MUSEUM DE KOPEREN KNOP bestaat op 20 september 2019 30 JAAR. Wat een rijkdom om in ons dorp een succesvol museum te hebben dat mensen trekt vanuit heel het land naar onze mooie streek. Prettig ook om met hen samen te werken. Gefeliciteerd en ga zo door!

3D – een expositie met verdieping
18-04 t/m 14-09-2019

OKK 100 JAAR
25-09 t/m 23-11-2019

SCHAATSEN
30-11 t/m 29-02-2020

September 2019 KUNSTPROJECT,
feest rond het 30-jarig bestaan

7 september 2019, PAPPELELWEDSTRIJDEN,
nationale kampioenschap

STICHTING DORPSBEHOUD JUBILEERT

Proficiat Stichting Dorpsbehoud! Stichting Dorpsbehoud viert dit jaar haar 40-jarig bestaan met allerlei leuke en interessante activiteiten. Zij zijn onze dochtervereniging en zij adviseren de gemeente over het monumentale onroerende goed in ons dorp in de breedste zin van het woord. Zij hebben een mooie site op internet waarop zij regelmatig nieuwsbrieven laten verschijnen. Er kan gratis op geabonneerd worden: www.dorpsbehoudhg.nl

STOOKHUISJE BIJ DE KOPEREN KNOP NADERT VOLTOOIING

Stookhuisje voorkant

Stookhuisje achterkant

IN MEMORIAM TEUS KOREVAAR

Op maandag 18 maart overleed Teus Korevaar uit Wijngaarden. Afgelopen zomer, slechts enkele maanden voor zijn pensionering, werd bij hem een ongeneeslijke ziekte geconstateerd. Op 3 november vorig jaar werd Teus benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Dit onder meer vanwege zijn grote inzet voor de regionale archeologie. Teus was voorzitter van de afdeling Lek- en Merwestreek van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland, een functie die hij vele jaren geleden overnam van onze plaatsgenoot Huib de Kok.

Als bestuur hadden we met enige regelmaat contact met Teus vanwege onze gezamenlijke interesse in de regionale geschiedenis. Teus was een bescheiden en inspirerend mens die we node zullen missen.

We wensen zijn vrouw en verdere familie veel sterkte toe bij het dragen van dit verlies.

STOLPERSTEINE voor Joodse familie uit Boven-Hardinxveld

Uitnodiging

De Duitse kunstenaar Gunter Demnig legde op dinsdagochtend 12 maart jl. in Boven-Hardinxveld drie gedenksteden neer voor de Joodse familie Meiboom die in de oorlog uit het dorp is weggevoerd. De slager Barend Meiboom en zijn vrouw Lea en hun zoon David woonden op De Buurt. Barend en Lea Meiboom, zijn op 14 mei 1943 omgebracht in concentratiekamp Sobibor. Hun zoon David stierf op 31 mei 1944 in Auschwitz.

Sinds kort wonen Iddo en Anne Marie Hoekstra in deze voormalige slagerij. Zij vinden het belangrijk dat deze Joodse familie niet vergeten wordt en hebben de Duitse kunstenaar Gunter Demnig gevraagd voor hun huis drie Stolpersteine te plaatsen. Op de koperen plaatjes staan de namen, de geboorte- en sterfdata van Barend, Lea en David gegraveerd.

Gunter Demnig brengt deze gedenktekens aan voor vroegere woonhuizen van mensen die in de Tweede Wereldoorlog zijn weggevoerd en nooit meer zijn teruggekomen. De criteria hiervoor zijn: verdreven door de nazi's, gedeporteerd, vermoord of tot zelfmoord gedreven. Deze *Stolpersteine* herinneren aan Joden, Sinti en Roma en aan politieke gevangenen, dienstweigeraars, homoseksuelen, Jehova's getuigen en gehandicapten. De kunstenaar noemt ze *Stolpersteine* omdat je erover struikelt met je hoofd en je hart, en je moet buigen om de tekst te kunnen lezen. Op deze bijzondere dinsdagmorgen in maart was een klein aantal mensen aanwezig die door Anne Marie en Iddo Hoekstra genodigd waren. Namens de gemeente waren de drie wethouders en burgemeester Dirk Heijkoop aanwezig. De burgemeester droeg een passend gedicht voor van de

Kunstenaar Gunter Demnig

Burgemeester Dirk Heijkoop

Goudse stadsdichter Inez Meters en zei o.a.: *"Het idee van deze stenen is dat je erover moet struikelen met je hoofd en je hart en dat je moet buigen om de tekst te kunnen lezen. Ik buig vandaag op deze plaats ook het hoofd uit respect voor de familie Meiboom"*.

Vier leerlingen van School met de Bijbel de Regenboog uit Boven-Hardinxveld Rick, Noa, Stijn en Rachel, legden vier witte rozen bij de drie koperen steentjes. Een roos extra voor het kind/kinderen die uit deze familie niet meer geboren kunnen worden, volgens een joodse uitspraak. De kinderen hadden al eerder met hulp van Anne Marie Hoekstra een filmpje gemaakt over het leven van de familie Meiboom. De school gaat dit filmpje gebruiken bij de lessen over de Tweede Wereldoorlog.

Anne Marie Hoekstra hield een indringende toespraak. Zij vertelde dat het verhaal van de familie Meiboom haar raakte, in het bijzonder nu zij met haar gezin onder hetzelfde dak wonen.

"Als ik de kerkklokken van Boven-Hardinxveld en Werkendam hoor slaan of luister naar ganzen die gakkend de rivier oversteken, weet ik dat Barend, Lea en David hetzelfde hoorden. En als ik 's nachts wel eens even wakker lig en soms ergens over pieker, vraag ik mij af hoe angstig en bezorgd zij onder ditzelfde dak in bed hebben gelegen, toen de greep van het naziregime steeds verstikkender werd. De geschiedenis van de familie Meiboom kroop onder mijn huid."

We moeten meer doen dan de namen van Barend, Lea en David blijven noemen. Hun geschiedenis leert ons om waakzaam te zijn, op te komen voor Joden en anderen die vanwege hun afkomst discriminerend worden behandeld. Hun verhaal leert ons ook om een tegengeluid te laten horen als politici en anderen in onze samenleving stigmatiserende taal spreken. Antisemitisme bestaat nog steeds. In november vorig jaar bleek uit onderzoek naar de veiligheidsbeleving van Joden in Nederland, uitgevoerd door het televisieprogramma Een Vandaag, dat bijna de helft van de 557 ondervraagden zich niet vrij voelt om openlijk joods te zijn. Bij 43 procent van de ondervraagden leidt dat er toe dat ze hun kleding aanpassen en herkenbaar joodse stukken, zoals een keppeltje, niet dragen of in het openbaar bedekken. Het gevaar bestaat dat we daaraan gaan wennen. Maar laten we dat nooit normaal gaan vinden. Deze Joodse familie Meiboom was tot aan de oorlog volop onderdeel van de Hardinxveldse samenleving. Zij hielpen hun Hardinxveldse klanten in de slagerij, vierden feesten, genoten van al het goede dat het leven te bieden heeft. De Joodse cultuur is al eeuwenlang diep verweven met de Nederlandse

Vier 'Regenboogkids'

Toespraak Anne Marie Hoekstra

samenleving. Ik ben dan ook blij dat we in de Ablasserwaard de Sliedrechtse Stichting Dijksynagoge hebben, die de Joodse cultuur van vroeger en nu in de schijnwerpers zet".

Na afloop van de plechtigheid was er een informele bijeenkomst in de tuinkamer, de vroegere slachtplaats van Barend Meiboom, nog duidelijk herkenbaar in historische staat.

Naast het college van burgemeesters en wethouders waren o.a. vertegenwoordigers van de Stichting Stolpersteine Sliedrecht aanwezig, de Stichting Dijksynagoge en Alie van Lopik namens onze Historische Vereniging.

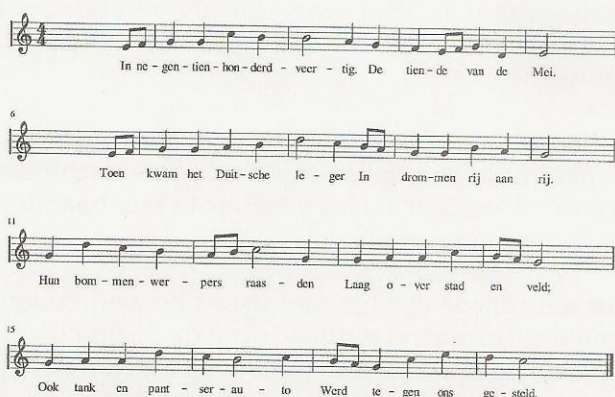
ARJEN SYMENS SCHAAFSMA

Door Max van den Bout

Mei 1945, Nederland was bevrijd en vierde feest. In Hardinxveld werd ter gelegenheid daarvan een optocht gehouden waarin ook vrijwel alle schoolkinderen meeliepen. Door de heer A. Schaafsma, destijds hoofd van De School met den Bijbel in Boven-Hardinxveld, is toen een lied geschreven dat de kinderen tijdens die optocht zongen. Het lied werd ook op school nog vaak gezongen, maar is daarna in de vergetelheid geraakt. In 1990 kwam het lied weer in beeld, dat toen door enkele leden van de Historische Vereniging werd beschreven als 'gedicht', en werd met verwijzing naar de schrijver, de heer Schaafsma, met alle dertien coupletten afgedrukt in het Mededelingenblad (MB 1990-2j). In 2010 kwam het 'gedicht' opnieuw in beeld, als geschenk ter gelegenheid van het 65^e bevrijdingsjaar (niet beseffend dat het al eerder was geplaatst). Opnieuw in het Mededelingenblad opgenomen (MB 2010-1). Mevrouw Vastenburger – Kroon herkende het 'gedicht' en reageerde; zij zat destijds op De School met den Bijbel en kende de eerste vijf coupletten uit het hoofd. "We zongen het vaak op school". Die reactie is weergegeven in Mededelingenblad MB 2010-2. In 2017 vond mevrouw Gretha Hansum – Moen, dochter van de toenmalige bakker Gerrit Moen uit Boven-Hardinxveld, een oorspronkelijk document terug met de tekst van het lied. Sterker nog, zij kende ook nog de melodie en kon die op een orgel voorspelen. Het in matige staat verkerende document is toen aan de HV aangeboden met de bedoeling dat het daar zou worden geconserveerd voor het archief. Daarbij ook een CD met beeld en muziek, waarna binnen de HV iemand de muziek ook op schrift heeft gezet, zodat het lied weer compleet kan worden weergegeven.

Voor de volledigheid ook nog de gehele tekst van de dertien coupletten, die qua muziek allemaal dezelfde melodie hebben; er is geen afwijkend refrein. De afdruk van het document is gedeeltelijk slecht leesbaar.

GEKNECHT - BEVRIJD 1940 - MEI - 1945

Schaafsma. Geknecht bevrijd 1940 mei 1945 a

GEKNECHT—BEVRIJD.

In negentienhonderdveertig.
De tiende van de Mei.
Toen kwam het Duitsche leger
In drommen, rij aan rij.
Hun bommenwerpers raasden
Laag over stad en veld:
Ook tank en pantserauto
Werd tegen ons gesteld.

Dat was de macht van Hitler
En 't Duitse Nazi-rijk.
Hij wou Europa knechten
Een slavenjuk gelijk.
Hij gaf niet om verdragen,
Hij brak 't beloftewoord.
Zo heeft hij in de wereld
De vrede en rust verstoord.

Wie kon hem weerstand bieden?
Hoe zou zijn macht gestuit?
Het ene volk na 't andere
Viel den tiran ten buit.
Zijn trotsheid werd steeds groter
En brallend klonk de kreet:
„Voor Duitsland ligt victorie
Aan ieder front gereed!”

De Koningin moest vluchten
Met haar Ministerraad;
Ontkwam zo aan den vijand,
Wat maakte hij zich kwaad.
Hij had er op gerekend
Te vangen Wilhelmen,
Maar moest in grote woede
Zijn prooi ontglippen zien.

Ons leger streed wel dapper
Voor Volk en Vaderland,
Doch tegen Nazi-wreedheid
En -macht was 't niet bestand.
Toen Rotterdam verwoest werd,
Bemerkt ons volk alras
Dat voor zo'n wrede vijand
Ook niets meer veilig was.

Wij moesten 't overgeven;
Ons land werd toen bezet.
De Nazi-heerser stelde
Hier onbeperkt de wet.
En wat dat wel betekent,
Dat werd ons volk gewaar:
De overheerser drukte
Steeds feller, jaar op jaar,

Thans klinkt „Oranje Boven!”
Weer op uit hart en mond.
En mogen wij God loven,
Die ons weer uitkomst zond.
Luid willen wij nu zingen
Ons vrolijk vrijheidslied.
God dankend, die Oranje
En Neerland niet verliet!

1940 - MEI - 1945.

Ons voedsel werd gestolen,
Bezittingen geroofd.
Het Nazi-doel bleek duid'lijk:
De Volkskracht moest gedood!
Wel duizenden der burgers
Sloot men in cel of kamp
En maakte daar hun leven
Door smart en pijn tot ramp.

Nog wreder werd de vijand.
Steeds meer en meer brutaal
Greep hij de jonge mannen!
Een roof op grote schaal
Van goederen en van mensen!
En wat men nog behield,
Dat werd door 's vijands benden
In wrede lust vernield.

Zo leed een vijftal jaren
Ons volk als nooit voorheen.
't Leek wel of 't rijke Neerland
Door God verlaten scheen.
Gans arm en uitgemergeld
Was 't land in grote nood,
En 't grootste deel der burgers
Ten prooi aan hongersnood.

Zo kon 't niet langer duren,
De nood steeg wel ten top.
En duizenden gederen
Zond men ten hemel op.
Zou God nog willen horen?
Wij hadden 't wel verbeurd;
Ons volk had, rijk gezegend,
Zich van Hem afgescheurd.

Toch heeft God willen horen;
Hij schonk gena vóór recht;
Beschikte bondgenoten
Voor ons, zo lang geknecht.
Een sterk en machtig leger
Van vrienden over zee
Kwam tegen Duitsland strijden
En bracht de vrijheid mee.

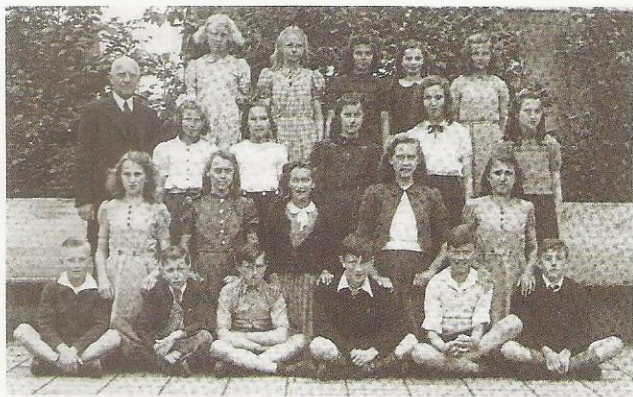
Met macht van man en wapen
Viel het den vijand aan.
En mocht na bange worsteling
Hem gans en al verslaan.
Zo brak de Nazi-keten
Dan eindelijk eens stuk,
En daagde weer de vrijheid;
Verpletterd was het juk!

Schaafsma, lied bevrijding, 13 coupletten

De vraag rijst dan: "Wie was Arjen Symens Schaafsma?". Geboren in Wirdum (Friesland) op 10 juni 1887 als zoon van Symen Idses Schaafsma en Rinske Klazes van Tuinen. Op 27 september 1913, inmiddels 26 jaar oud, getrouwd te Hennaarderadeel (Friesland) met Tsjitske Oepkes Offringa.

Schaafsma begon zijn opleiding op 13-jarige leeftijd en stond op zijn 18^e voor de klas. Eerst in Oudega en vervolgens in Wommels en Leerdam en solliciteerde in 1913 naar Boven-Hardinxveld.

Het pasgetrouwde stel vestigde zich in Boven-Hardinxveld, waar op 1 oktober 1913 de eerste Christelijke School geopend werd, met de heer Schaafsma als gereformeerd hoofdonderwijzer. Schaafsma stond bekend als een aardige man die boeiend kon vertellen. Vooral tijdens de les Bijbelse Geschiedenis hingen de kinderen aan zijn lippen. De laatste Oorlogswinter was er weinig les, omdat de school geen kolen had en veel kinderen geen schoenen.

Laatste klasfoto meester Schaafsma.

Achterste rij: v.l.n.r. meester Schaafsma, Lijntje v.d. Hil, Nellie Schild, Neeltje Schreuders, Piets den Breejen, Geertje de Jong.

2e rij: v.l.n.r. Feigje Hoeflaak, Greta Moen, Rika Both, Willie Klop, Nellie Ritmeester.

3e rij: v.l.n.r. Lente Langeveld, Alie Swets, Bets den Breejen, Adrie Schippers, Bertha Langeveld.

4e rij: v.l.n.r. Wim v.d. Schuit, Ro den Breejen, Hans Ambachtsheer, Luuc Wijbrans, Dik Romijn, Ge Verdonk. (foto 1947).

Schaafsma klas 1947

Schaafsma zou 'bovenmeester' blijven tot 1947 en nam toen afscheid i.v.m. het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Bij zijn afscheid in garage Verschoor bleek de grote waardering van de vele (ex)-leerlingen voor meester Schaafsma.

Hierboven een foto van zijn laatste klas in 1947, met links meester Schaafsma, terwijl het tweede meisje op de tweede rij van boven Gretha Moen is. Zij heeft document en muziek van dit lied aangeleverd.

Opmerkelijk is dat de overgrootvader van Gretha Moen, Jan Wolter Moen (1843 – 1917), als bestuurslid in 1913 betrokken is geweest bij de bouw en de start van het schoolgebouw. Daarnaast is haar oom Jan Moen geruime tijd onderwijzer geweest. Schaafsma bleef ook na zijn pensionering nog actief in de Boven-Hardinxveldse gemeenschap. In 1962 heeft hij, inmiddels 75 jaar oud, de eerste steen gelegd voor de nieuwe Gereformeerde Kerk van Boven-Hardinxveld. Het echtpaar bleef ook na het afscheid van de school wonen in Boven-Hardinxveld.

Een tijd aan de Koningin Wilhelminalaan, maar in 1967 overleed mevrouw Schaafsma (op 81-jarige leeftijd) en verhuisde de meester naar de nieuwe bejaardenwoningen aan de Paulus Potterstraat. Vanaf 1972 woonde hij in De Burgemeester De Boer Stichting. Meester Schaafsma was een markante en gerespecteerde inwoner van Boven-Hardinxveld en heeft vele kinderen lesgegeven. Het echtpaar heeft zelf nooit kinderen gekregen.

Een eerdere foto (uit 1922), met op de derde rij van boven rechts meester Schaafsma en links juffrouw Van Hoven, met daartussen het derde kind van links Gerrit Moen, de latere bakker in Boven-Hardinxveld en de vader van Gretha. Op de bovenste rij, vierde van rechts, staat Jan Moen, haar oom, die later ook

Schaafsma klas 1922 Gerrit

onderwijzer aan de school is geweest. Op 16 maart 1984 is Arjen Symens, op 96-jarige leeftijd overleden en is ook hij in Boven-Hardinxveld begraven (begraafplaats Kromme Gat).

* De beide klassenfoto's komen uit het boekje '75 jaar Zorg en Zegen'.

Grafsteen Schaafsma

VAN EENMANSZAAK TOT BOERMAN GROEP

Een verhaal in 6 afleveringen

Loop de Bruin – 28 november 2018

Oude logo Boerman Transport

AFLEVERING 1: van schip naar vrachtauto, 1937-1945

Het begin

Op 26 mei 1933 trad het kabinet Colijn aan, midden in de crisistijd. De VS had eerder, in april van dat jaar, de dollar losgemaakt van het goud en daarmee was de monetaire wanorde verergerd. Het kabinet nam diverse maatregelen, maar kon daarmee niet voorkomen dat de uitvoer in de jaren 33, 34 en 35 bleef dalen. De koopkracht schrompelde ineen. De lonen daalden. Er ontstond een heftige discussie of de gulden zou moeten devalueren, in navolging van het pond en de dollar. In 1935 devalueerde België haar munt. De discussie over de vele onderwerpen die aan de orde waren om de crises enigszins het hoofd te bieden leidde in juli 1935 tot de val van het kabinet Colijn. Hij vormde vrij snel weer een nieuw kabinet, met vrijwel dezelfde samenstelling. De discussie over de te voeren politiek ging gewoon verder. In september 1936 devalueerde Nederland uiteindelijk toch en werd de Gouden Standaard losgelaten.

In dat turbulente jaar 1936 - in Duitsland zijn daar de nationaalsocialisten al drie jaar aan de macht en bereidt Hitler zijn overval op Europa voor - besluit de dan eenentwintigjarige Cornelis Boerman, roepnaam Cees, zijn bestaan als schippersknecht bij zijn vader op te geven en op advies van Paul van Vliet (de oprichter van het latere touringcarbedrijf 'De Snelle Vliet') schaft hij een vrachtauto aan.

Dit betekent de start van een bedrijf dat in 2012 zijn 75-jarig bestaan zou vieren als kernbedrijf van De Boerman Groep.

Toen Cees Boerman zijn spaarcentjes bij Van Mill in Gorinchem besteedde aan de aanschaf van zijn eerste

vrachtauto - een Chevrolet - was hij de laatste die kon bevroeden hoe zijn initiatief zou uitgroeien. De aanschaf van deze auto betekende trouwens een jaar uitstel van zijn huwelijk met Wijntje Dukel, dochter van Teunis Dukel, houthandelaar te Giessendam. Overigens kon men in die tijd vrij gemakkelijk een transportonderneming starten, want van regelgeving op het gebied van vervoer was nog weinig sprake. Evenmin stelde de overheid eisen aan vakbekwaamheid en economische zelfstandigheid.

Cees Boerman begint zijn werkzaam leven op twaalfjarige leeftijd als schippersknechtje op de schuit van zijn vader. Tijdens de dertiger crisisjaren was er in het scheepvaartverkeer steeds minder werk. In het wegvervoer was er wat meer perspectief. De jonge Cees Boerman, inmiddels 21 jaar, besluit een vrachtauto te kopen. Op 17 augustus 1936 koopt hij bij de firma C.F. van Mill te Gorinchem een 5 tons Chevrolet Truck. De aankoop was op afbetaling. Cees betaalt zelf fl. 500,-- contant en lost de auto af in 18 maandelijkse termijnen door betaling van aflossingscoupons à fl. 86,-- aan General Motors Acceptance Corporation te Antwerpen.

Zijn eerste opdracht is het vervoer van rijshout voor de aanleg van rijksweg 15. Zijn vader voert het hout per schip aan. Cees zorgt voor het natransport. Opdrachtgever was Thomas Westerhout uit Werkendam. Hij transporteert ook vanuit Wijk bij Duurstede. Zijn jongste broer Nico zorgt er in de beginfase voor dat zijn broer rijdende weg toch zijn lunch binnen krijgt: Cees Boerman kreeg het brood in zijn mond toegestopt.

De jonge ondernemer werkte met een grote gedrevenheid, hij was daarbij vaak een gevaar op de weg. 'Is Cees Boerman al voorbij?' was aan de dijk een vaak gestelde vraag.

Het voortbestaan van het net gestarte bedrijf komt al heel snel in gevaar, wanneer Cees Boerman op 26 augustus 1936 een contract tekent met Jan Cornelis van Tricht voor het vervoer van 1 miljoen stenen vanaf de steenfabriek van N.V. Van Wijck Waalsteenfabriek te Heteren naar een bouwwerk gelegen in Oog en Al te Utrecht.

Het contract hield in de betaling van fl. 2,25 per 1000 stenen, met inbegrip van laad- en loskosten. De prijs van dat vervoer was echter te laag, zodat de moeder van de jonge ondernemer voor fl. 100,-- het contract bij Van Tricht afkocht. Daarmee was het voortbestaan van het bedrijf gered.

In augustus 1938, het derde jaar van het bestaan van het bedrijf, wordt bij Voorsluijs een Fargo aangeschaft, ter vervanging van de Chevrolet, die inmiddels was afgelost. Het kenteken van de Fargo was HZ 52164. De Chevrolet wordt ingeruild, de totale kosten

bedragen fl. 912,50 voor de Fargo. De aanschaf van deze wagen betekent het eerst contact met de Gebr. Voorsluijs te Gorinchem. De fa. H. van Alenburg te Gorinchem, waarmee een langdurige zakelijke relatie ontstaat, voorziet de wagen van een houten carrosserie voor een bedrag van fl. 310,--

Cees gebruikt een eenvoudig klein aantekenschriftje als kasboekje dat tevens dient als geschrift voor de planning van de ritten. Het boekje begint in 1936, op 17 augustus. De eerste rit die daarin staat genoteerd betreft het vervoer van 900 bossen hout, voor een bedrag van fl. 13,50. In een tweede boekje, dat ook op 17 augustus 1936 in gebruik wordt genomen, worden de uitgaven genoteerd. In de periode van 17 tot 22 augustus gaat het om de volgende uitgaven:

Advertentie enz.	fl. 3,14
Wegenbelasting	fl. 68,50
Wegen	fl. 1,39
Nummerbewijs	fl. 2,16
Dekkleed	fl. 26,60
Benzine	fl. 18,70
Pontkaartjes	fl. 2,00
6,5 kg touw	fl. 2,37
Telefoon	fl. 0,08
Garagehuur	fl. 1,00
Zakgeld	fl. 1,00

De Chevrolet wordt onderhouden door G.C. Weppelman Iz., Rivierdijk B 593 te Giessendam. De benzine wordt gekocht bij C. van Vliet. In 1938 kost een liter benzine ongeveer 13 cent.

Cees Boerman

Cees Boerman is geboren op 27 februari 1914 en is overleden op 28 mei 1994, in de leeftijd van 80 jaar. In de familiekring wordt zo nu en dan een prachtige uitspraak van Cees Boerman aangehaald: *'We hebben geen van tweeën recht, maar hij zeker niet!'*

Deze uitspraak typeert hem: een doorzetter die er niet van houdt tegengesproken te worden. Tegelijkertijd echter ook een belangstellende vader, een raadgever en een steun voor mensen die het moeilijk hadden.

Cees groeit op in een gezin met twee broers, Nico en Dirk. Een zusje, Jannetje geheten, overlijdt op 12 september 1935 in de jonge leeftijd van 4 jaar en 9 maanden. Cees is de oudste van de drie broers. Hij blijkt ook de ondernemer van de drie, hoewel zijn broer Dirk ook als zelfstandige werkte, met een eigen schildersbedrijf.

Cees was een harde werker. Iemand die van zichzelf en van zijn mensen veel vroeg, iemand ook met een sociaal hart. Als het nodig was schoot hij anderen te hulp. Al kort na de oorlog was hij actief als bestuurder van de Protestants Christelijke Vervoersbond (PCB). Hij was actief in de kerk, eerst als notabel, later als kerkvoogd. Met vele anderen zette hij zich in voor

de bouw van het Hervormd Centrum (nu: De Parel), het verenigingsgebouw van de Hervormde Kerk in Hardinxveld-Giessendam.

De oorlogsjaren

De sociaaleconomische structuur van Nederland werd gedurende de oorlog ingrijpend gewijzigd. Huren, prijzen, lonen en pachten werden gefixeerd. Vrijwel alle goederen werden vroeger of later door de overheid gedistribueerd. De sociaaleconomische wetgeving sloot grotendeels aan bij de voor de oorlog voorbereide maatregelen. Bij de bevrijding was het land verarmd en een groot deel van de bevolking ondervoed. Vrijwel alle transportmiddelen waren geroofd, verwoest of versleten, bruggen opgeblazen, fabrieken leeggehaald, voorraden ontbraken. Kortom, de economie was totaal ontwricht.

Onder deze zeer moeilijke omstandigheden tracht Cees Boerman zijn nog jonge transportbedrijf tijdens de oorlogsjaren voort te zetten. Dat lukt hem nog aardig ook. Op 24 juni 1940 treedt zelfs de eerste medewerker in dienst, Peet Huizer. Het vervoer heeft voornamelijk plaats in de regio. Vervoerd worden: rijshout, stenen en andere bouwmaterialen. Er was kennelijk zoveel vervoer dat vanaf 1941 regelmatig ritten door derden in opdracht van Boerman werden uitgevoerd. Het waren plaatselijke vervoerders of uit de naaste omgeving, zoals Gebr. Romijn te Sliedrecht.

Intussen laat de oorlog ook Hardinxveld en Giessendam (toen nog twee zelfstandige gemeenten) niet ongemoeid. Er vinden in 1943 stakingen plaats bij Scheepswerf De Merwede en Scheepswerf De Hoop. Daarvoor worden uiteindelijk 19 mannen door de Duitsers opgepakt en later voor drie maanden naar Vught afgevoerd. Vier andere mannen worden bij het betreden van de werf gevangen genomen en na een summier proces in Rotterdam gefusilleerd. In de avond van april 1944 schiet een jonge landwachter Wouter Smit dood. Er volgen wraakacties tegen landwachters en dat leidt tot een razzia in Sliedrecht, Hardinxveld en Giessendam. Alle mannen tussen 18 en 25 jaar worden bijeengedreven op het plein van De School met de Bijbel aan de Rivierdijk, nabij de Boogbrug. De gijzelaars worden overgebracht naar kamp Amersfoort, sommigen komen vrij, anderen worden naar Duitsland afgevoerd, waar diversen overlijden. Er vallen in september 1944 bommen op Scheepswerf De Merwede. Hierbij komen acht werknemers om het leven. Er zijn elf doden te betreuren wanneer een Duitse bommenwerper in moeilijkheden zijn bommen laat vallen op de stoep van de Koningin Wilhelminalaan. Dit gebeurt op 1 januari 1945. De Oudgereformeerde dominee Joh. Van der Poel haalt in november 1944 met een scheepje tarwe, gerst en aardappels uit het Land van Heusden en Altena, Zaltbommel en Geertruidenberg.

In 1940 is er nog benzine te verkrijgen. De literprijs bedraagt inmiddels 21 cent. In datzelfde jaar worden beide vrachtauto's van Cees Boerman voorzien van een gasgenerator. Vanaf dat moment worden grote hoeveelheden generatorturven aangeschaft. Voornamelijk bij de Gebr. Voorsluijs. In totaal zijn gedurende de oorlogsjaren tenminste 185.000 stuks turven aangeschaft. Voor een aantal van 10.000 turven moet fl. 233,- worden betaald.

Op 18 januari 1941 wordt een tweede Fargo gekocht, een tweedehands, waarop Cees Blokland – het tweede personeelslid – als chauffeur gaat rijden. Het kenteken van deze vrachtauto was HZ 35500 (chassisnummer 8757115). Deze wagen kost fl. 5.070,-, incl. wegenkaart. De verplichte rijvergunning werd verkregen voor de twee vrachtauto's.

Chauffeur Cees Blokland rijdt in april 1941 een aanhangwagen van een bakfiets aan van Handelsoverneming Merwede te Sliedrecht (verkoopkantoor van wijnen, suikerwerken, biscuits, banket, chocolade, bonbons). De schade aan de aanhangwagen, die wordt gerepareerd bij L. van Wijngaarden te Hardinxveld, bedraagt fl. 2,40. De brief vermeldt verder dat 'de inhoud van den bak onbruikbaar is geworden: 4½ kg. drop, alsmede 1 flacon'. De kosten hiervan bedragen fl. 5,-. Nog een pechgeval: op 9 oktober 1942 wordt een gasstraatlantaarn in de Kraansteeg in Gorinchem beschadigd. De N.V. Nederlandsch Indische Gasmaatschappij te Rotterdam verzoekt de heer C. Boerman, Expediteur, Nieuweweg 1d, een bedrag van fl. 12,13 over te maken aan Gasfabriek Gorinchem.

De jonge vervoerder is in 1941 ook lid geworden van de N.O.B., Nederlandsche organisatie voor het beroepsgoederenvervoer. In maart 1942 is door een vonk uit de generator, die in een vracht met stro terecht komt, een van de Fargo's bij Betondak Arkel

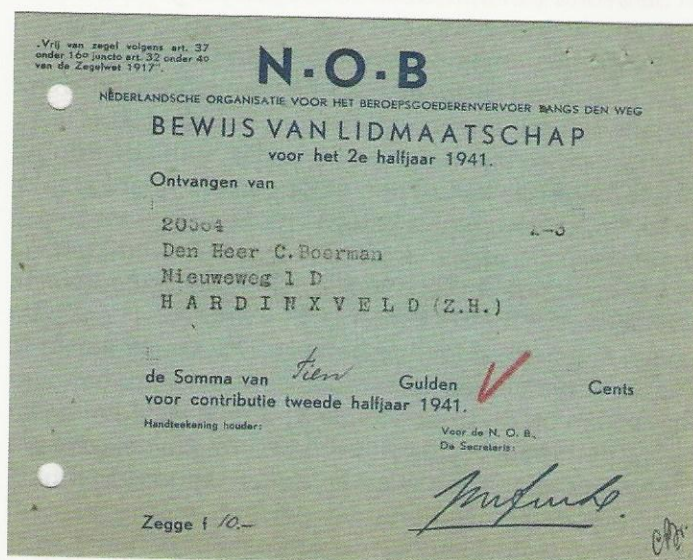
gedeeltelijk verbrand, het betreft de HZ 52164; doordat er foto's waren gemaakt van de brand kon dit bij de politie aannemelijk worden gemaakt zodat de tweede wagen niet in beslag werd genomen. Deze tweede vrachtauto is in gebruik tot Dinsdag (5 september 1944), daarna wordt deze wagen in beslag genomen; deze auto is later in Dordrecht teruggevonden.

Onderhoud

In de beginperiode, in de jaren 1936-1946, werd het onderhoud van de Chevrolet en later de twee Fargo's uitbesteed aan plaatselijke bedrijven en bedrijven in de regio. De Chevrolet werd technisch onderhouden bij G.C. Weppelman, Rijwielhandel, Reparatie inrichting en Luxe Autoverhuur. Later werd Weppelman regelmatig ingeschakeld voor onderhoud- en reparatiewerk aan de laadbak. Het technisch onderhoud vond afwisselend plaats bij Gebr. Voorsluijs in Gorinchem en bij garage W. Rijkers, agent van General Motors, Chevrolet en Opel. In de jaren 1941-1943 kregen de wagens maandelijks een onderhoudsbeurt. Garage Rijkers was gevestigd op het adres Peulenstraat 203 en 205, in het voormalige pand van de garage van Gerrit Weppelman. In 1952 verkoopt Rijkers het pand aan Wim Tuijtel, die er zijn drukkerij vestigt. Bij Voorsluijs worden in 1940 en 1941 gasgeneratoren ingebouwd. Kosten per generator fl. 1.500,-.

Garage Rijkers voert in december 1941 een grote revisie uit aan de Fargo met kenteken HZ 35500, waarbij voor de revisie van de motor het bedrijf Enkes te Den Haag wordt ingeschakeld, totale kosten fl. 703,58. Een motorrevisie is in hetzelfde jaar ook al uitgevoerd door Gebr. Voorsluijs. We mogen aannemen dat deze ingreep betrekking had op de andere Fargo (HZ 52164). In 1943 ondergaat een van de Fargo's opnieuw een ingrijpende onderhoudsbeurt. De 6 cilinder Fargo-motor werd opnieuw door Enkes N.V. te Voorburg gereviseerd. Totale kosten fl. 529,28. Ook in 1944 wordt een Fargo-motor gereviseerd, het blok is elders gekotterd en gehoord. De kosten van deze ingreep bedragen fl. 461,30. Veel zaken worden ook gedaan met H. van Alenburg en Zoon, Electriche Carrosserie- en Wagenbouw, gevestigd in de Dalemstraat in Gorinchem. Dit bedrijf zorgt voor de bouw en montage van de houten cabines. In 1940 wordt de cabine op de tweede Fargo aangebracht, kosten fl. 530,-. Overigens is de zwager van Cees, Teunis Dukel, werkzaam bij Van Alenburg.

Een factuur van H. van Alenburg en Zoon, van 3 september 1945, vermeldt de kosten van een nieuwe carrosserie op een Fargo, naar alle waarschijnlijkheid de zogeheten lange Fargo met kenteken HZ 52164, die in maart 1942 gedeeltelijk is verbrand, doordat een vonk uit de houtgenerator de lading hooi in vlam zette. De nieuwe carrosserie kost fl. 650,-. Er is ook nog een factuur van Gebr. Voorsluijs van juli 1945 die

Lidmaatschapskaart NOB

de kosten vermeld van de montage van de motor van diezelfde Fargo. Fl. 503,28 wordt daarvoor in rekening gebracht. En tenslotte brengt K. van Dongen te Dordrecht voor het demonteren en vervoeren van een vrachtauto fl. 300,-- in rekening. Die factuur dateert van 11 mei 1945. Bij N.V. Scheepswerf De Merwede wordt de holle as gerecht, kosten fl. 35,12. Op 3 september 1945, dus na het aanbrengen van de nieuwe cabine wordt de Fargo HZ 52164 gewogen: 2.718 kg. Cees Boerman zit dus direct na de bevrijding op 5 mei zeker niet stil! Voor fl. 1.488,40 had hij de lange Fargo weer op de weg.

Vermoedelijk werd ook gesleuteld aan de andere Fargo, die na Dolle Dinsdag, 5 september 1944, in beslag werd genomen en na de oorlog in Dordrecht is teruggevonden. In november 1945 namelijk brengen de Gebr. Voorsluijs een bedrag in rekening van fl. 4.985,38 voor o.m. een complete achter brug en vooras. In april 1946 wordt deze factuur weer gecrediteerd voor een bedrag van fl. 4.610,52. Welke kosten nu precies aan welke Fargo direct na de oorlog zijn gespendeerd, kan niet worden achterhaald, omdat gegevens als kenteken, chassisnummer o.i.d. in die tijd niet op facturen zijn vermeld. De in beslag genomen vrachtauto moet de HZ 35500 zijn. Want over deze auto wordt op 9 mei 1944 nog gecorrespondeerd met de gemeente Hardinxveld. In een brief met vermelde datum vraagt 'de heer Hoofdinspecteur voor de Luchtbescherming' aan C. Boerman, Nieuweweg 1d, nog enkele gegevens van de HZ 35500, namelijk de aandrijfkracht, merk, soort en datum aanbrenging gasgenerator (Imbert Turf, 1.3.1941) en of het voertuig een twee- of viertact motor heeft (het is tweetact).

Een bedrijf waarmee voor de oorlog en tijdens de oorlog ook veel zaken werd gedaan was C. van Vliet, een veelzijdig bedrijf. Het was een Smederij, Rijwiel- en Kachelhandel, Naaimachines, Waschmachines, Huishoudelijke Artikelen en verder als diensten het verhuur van Touringcars, Luxe Auto's en Ziekenvervoer. C. van Vliet sticht later het bekende touringcarbedrijf De Snelle Vliet. Bij dit bedrijf wordt door Boerman, tot ongeveer 1940, de benzine gekocht. Daarna is vooral garage Gebr. Voorsluijs de leverancier van turven. In 1945 wordt bij de Fa. C. van Vliet, Smederij en Reparatie inrichting en bij Autobedrijf De Snelle Vliet weer de eerste liters benzine gekocht. In 1938 kost een liter benzine bij C. van Vliet 13,7 cent; in 1945, na de bevrijding, kost een liter benzine 30 cent.

In 1946 ging Cees Boerman verder met zijn transportbedrijf met twee Fargo's, de HZ 35500, aangeschaft in augustus 1938 en de HZ 52164, aangeschaft in januari 1941. Een tweede- hands vrachtauto, want het garantiebewijs van Importeur André J.H. Ceurvorst, Albert Cuypstraat 264-276 te Amsterdam is gedateerd 21 maart 1940.

Cees Boerman

Boerman senior en de PCB

In 1948 waren er twee organisaties van beroepsgoederenvervoerders, een katholieke en een 'neutrale' organisatie: de KVO Sint Franciscus en NOB Wegtransport. Het was te verwachten dat zich in het verzuilde Nederland spoedig een protestant-christelijke groepering zou aandienen. En inderdaad, in 1949 was het zo. Het was trouwens niet eens zo vanzelfsprekend, want PCB Wegvervoer – zoals de nieuwe organisatie zich noemde – ontstond uit onvrede en was een afsplitsing van de NOB (!). De mate van vervoersvrijheid bleek de spijtszwam. NOB wenste de instelling van een Tonnagefonds en handhaving van de tonnage stop zoals die in feite al vanaf 1939 bestond. Via het Tonnagefonds zou er dan individueel laadvermogen kunnen worden gekocht en verkocht. Vijf protestantse bestuurders van de NOB-afdeling Zuid-Holland waren het evenwel niet met de voorstellen eens. Veel amendementen en discussies volgden en men kon het niet eens worden.

Toen besloot de groep van vijf een eigen organisatie op te richten. Dat werd de PCB, die werd opgericht op 16 februari 1949. Een van de leden van het eerste uur was Cornelis Boerman. Hij kwam bijna direct in het bestuur terecht. Hij zou 32 jaar deel uitmaken van het dagelijks bestuur van de PCB.

Tot de oprichters behoorden de heren D. Pronk uit Scheveningen, W. de Jong uit Rijswijk, P. de Vrij uit Benthuisen en D.A.J. Sloof. Laatst genoemde werd algemeen secretaris en bleef dit tot zijn afscheid in 1973. Zijn woning aan de Haasbergstraat 27 in Voorburg diende trouwens in het prille begin van de organisatie als het eerste kantoor van de PCB. Korte tijd later werd verhuisd naar het Noordeinde 37. In 1954 trad de eerste medewerker aan, de heer Hut. In 1956 werd het eerste eigen kantoorpand aangeschaft, een herenhuis aan de Oranjelaan 34 in Rijswijk. In datzelfde jaar trad drs. J. van Ede in dienst van de PCB. Tot aan zijn pensioen in 1989 was hij de algemeen

secretaris van de bond. In 1964 werd grond aangekocht aan de Treubstraat. Het aantal medewerkers was inmiddels gegroeid tot 24 personen.

Als eerste voorzitter trad de heer Pronk op. Na 2 jaar werd hij opgevolgd door dr.mr. J.P. Verkerk, Tweede Kamerlid namens de Antirevolutionaire Partij. Hij was overigens tevens burgemeester van Boskoop. In de Algemene Vergadering van 3 juni 1967 werd Verkerk als algemeen voorzitter opgevolgd door M.W. Schakel. Ook hij was Tweede Kamerlid namens de Antirevolutionaire Partij en tegelijk burgemeester van Noordoost, Hoornaar en Hoogblokland. Zijn voorzitterschap duurde tot 1985, dus in totaal 18 jaar.

De heer Schakel was voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor Verkeer en Waterstaat en deze positie bleek van groot nut voor de PCB en het wegvervoer als geheel. Schakel speelde bijvoorbeeld een grote rol bij de uitbreiding van de vervoermachtigingen naar West-Duitsland. Schakel is de naamgever van de Maarten Schakelprijs. In het 40ste jubileumjaar van de PCB werd deze prijs uitgereikt aan Internationaal Transportbedrijf L. van der Lee en Zonen BV te Delft. Na Schakel hanteerde drs. C. Vreugdenhil gedurende 2 jaar de voorzittershamer. Zijn opvolger was ds. A.J. Kret. In 1986 vormde de PCB, samen met de KNVTO, KVO en NOB de Federatie Wegvervoer. Lang heeft dit verband niet bestaan, want in februari 1989 viel de Federatie, ten gevolge van allerlei verschillen van inzicht, jammerlijk uiteen. In 1991 gingen KVO en PCB samen verder in Wegvervoer CVO (Christelijke Vervoerders Organisaties). Daarna ontstond in 1992, uit het samengaan van Wegvervoer CVO en NOB, Wegtransport, Transport en Logistiek Nederland (TLN).

Op 22 april 1980 ontvangt Cees Boerman uit de handen van de voorzitter Maarten Schakel van de PCB in Restaurant Kampanje de versierselen behorend bij de onderscheiding van Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Deze onderscheiding ontvangt hij vanwege zijn jarenlange inzet voor de PCB en zijn werkzaamheden als kerkvoogd van de Nederlandse Hervormde Kerk in Giessendam-Neder Hardinxveld (de kerk op de Dam). Het jaar 1980 sluit met nog meer positief nieuws af, want op 29 december verklaart de SER dat C. Boerman voldoet aan de handelskennis voor het autobedrijf. Waarvan akte!

Kantoor aan huis

Tot begin jaren 50 was het kantoor aan huis, aan de Nieuweweg 1d. Cees Boerman doet zijn administratie aan een bureau dat in de huiskamer een plek heeft. Later, d.w.z. na de oorlog, dient een keet achter het huis als kantoor.

Zaterdagmiddag kwamen de chauffeurs hun loon afhalen. Zoals in die tijd gebruikelijk had Wijntje, de vrouw van Cees, samen met haar hulp Pleuntje, de

stoep en het pad schoongemaakt en ook in huis was alles 'voor de zondag' glad gemaakt. De komst van de mannen met hun werkschoenen en werkkleding in haar propere omgeving gaf haar elke zaterdag ergernis en extra werk, want 's middags 'kon ze alweer aan de gang'. Niet alleen Wijntje Boerman had 'last' van de activiteiten van haar echtgenoot, ook de burens waren niet altijd blij met het parkeren van de vrachtauto's in het 'hangen van de stoep' van de Nieuweweg. Kennelijk drongen klachten door bij de gemeente, want die stelde al gauw parkeerverbod in.

AFLEVERING 2: Opbouw en groei, 1945 - 1980

De opbouwjaren 1945-1950

De economische situatie direct na de oorlog was nijpend. De acute praktische problemen waar de regering voor stond waren overweldigend. Naast allerlei spoedeisende maatregelen op het gebied van de gezondheidszorg, onderdak, voedsel en kleding moest de infrastructuur snel worden hersteld, ondergelopen polders drooggemalen, huizen hersteld en gebouwd. Om grote inflatie te voorkomen werd een geld zuivering doorgevoerd.

De regering hield een stevige greep op de lonen en de prijzen. Arbeiders werden meer direct betrokken bij hun bedrijf. Lonen en andere arbeidsvoorwaarden dienen te worden geregeld in overleg tussen werkgevers- en werknemers. De Stichting van de Arbeid wordt opgericht.

Om de concurrentiepositie van Nederland veilig te stellen wil men de lonen zo laag mogelijk houden. In januari 1950 komt de Wet op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie tot stand. Per bedrijfstak zouden bedrijfschappen en productschappen kunnen worden ingesteld. Aan de top van de gehele organisatie komt de Sociaal Economische Raad. Ook de Wet op de Ondernemingsraden komt tot stand.

Op het gebied van de sociaaleconomische ordening worden tal van maatregelen genomen. Zo wordt het Centraal Plan Bureau ingesteld, met dr. J. Tinbergen (in 1969 ontving hij de Nobelprijs voor economie) als eerste directeur. Er wordt ook al nagedacht over de oprichting van een Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie. Overheid, organisatie van werknemers en werkgevers zouden in een uitgebreid netwerk van bedrijfschappen gaan samenwerken.

In 1949 wordt de distributie van de meeste goederen opgeheven. Ook na 1946 wordt de geleide loonpolitiek aanvankelijk strak gehandhaafd. Door prijsstijging en devaluatie van de gulden in 1949 worden in enkele loonronden de lonen verhoogd.

Uitbreiding wagenpark

In 1945/46 zijn bij Boerman Transport beide Fargo's stukje bij beetje weer opgebouwd. In november 1946 wordt een Mack aangeschaft, een 10-tons legerwagen uit de 'dump', bouwjaar 1943. De kosten van deze aanwinst met registratienummer F. 7420 bedragen fl. 12.675,--. Peet en Cees Huizer worden de berijders. Al gauw schaft Cees Boerman de eerste vrachtwagen met een dieselmotor aan, een GMC, met als chauffeur Cees de Jong. Vermoedelijk is er ook een Dodge in bedrijf, getuige een factuur van Kleinjans te Den Haag, waarin de kosten van het uitboren van een 6-cilinderblok en het aanbrengen van nieuwe zuigers, het slijpen van de krukas op twee facturen van resp. fl. 557,-- en fl. 328,-- in rekening zijn gebracht.

Bedrijfsovernames

Op 3 juli 1946 vindt de overdracht plaats van het expediteur- en meubeltransportbedrijf GREVO van A. Heijkoop, expediteur te Gorinchem aan Cees Boerman. De transactie passeert ten kantore van H.A. Dekker, notaris te Giessendam. Deze eerste overname in de historie van Boerman Transport vergt een bedrag van fl. 2.000,--. Cees Boerman krijgt kennelijk de smaak van het overnemen te pakken, want op 9 juni 1948 neemt hij het expediteursbedrijf van M. Rozendaal te Hoornaar over voor een bedrag van fl. 1.000,--.

N.V. Streekvervoer-Wegtransporten (NVS)

Uit een Bijvoegsel van de Staatscourant van 11 augustus 1949, nr. 1427, blijkt dat op 27 juni 1949 werd opgericht de Naamloze Vennootschap: NV Streekvervoer-Wegtransporten (NVS) te Gorinchem. Deze onderneming is van grote betekenis geweest voor de ontwikkeling van Boerman Transport in de naoorlogse wederopbouwperiode, tot zelfs ongeveer 1980.

De oprichters en aandeelhouders zijn:

Dirk van der Vlist, Hoogblokland (30 aandelen)
Cornelis Boerman, Neder-Hardinxveld (30 aandelen)
Pieter den Haan, Giessendam (30 aandelen)
Cornelis Tromp, Spijk (15 aandelen)
Hendrik Swijnenburg, Ottoland (30 aandelen)
Pieter Uitenbogerd, Hoornaar (15 aandelen)

Het doel van de NV was het coördineren van het wegtransport voor Gorinchem en omstreken.

De onderneming houdt kantoor aan de Vissersdijk in Gorinchem en later in Rotterdam. De dagelijkse leiding is in handen van directeur P. van Hekken. Het kantoor telt verder een planner, de heer Broere en een administratieve kracht. In de Rotterdamse tijd was de heer Dullaart directeur van NVS.

De opdracht van de directeur is vervoersopdrachten te verwerven en vervolgens daarvoor een vervoerder te vinden, bij voorkeur binnen de groep van

aandeelhouders. De NVS verdeelt ook de opdrachten van B.V. Centraal Verkoopkantoor Kalkzandsteen (CVK), met fabrieken in Vuren en Gorinchem.

Rond 1960 wordt door CVK een grote kalkzandsteenfabriek gebouwd in Kloosterhaar. Directeur Van Hekken van NVS had contact met handelsbedrijf Het Anker te Rotterdam over het vervoer van kalk voor de nieuwe fabriek. Vervoerder Cees Tromp, aandeelhouder van NVS, had in die tijd het vervoer van kalk voor de fabriek in Vuren en onvoldoende capaciteit om het vervoer naar Kloosterhaar eveneens te verzorgen. Door tussenkomst van de NVS komt Cees Boerman met Dirk van der Vlist, de vervoerder uit Hoogblokland, overeen dat hij de kalk voor Kloosterhaar zou vervoeren en Van der Vlist de stenen.

Hiermee verwerft Boerman Transport zijn eerste grote contract in het bulkvervoer en wordt de basis gelegd voor het vervoer per tankoplegger. Deze vorm van transport vormt tot heden een van de pijlers waarop de dienstverlening van het bedrijf steunt. Via de NVS verkrijgt Boerman ook opdrachten in het vervoer van heipalen, o.m. van Betondak te Arkel. Daarmee versterkt het bedrijf zijn aandeel in het vervoer in de bouwsector.

Achteraf gezien heeft de NVS door haar werkwijze in de verdeling van opdrachten de koers van Boerman Transport als vervoerder van bouw materieel en in het bijzonder het transport van kalkproducten, in belangrijke mate bepaald. Met name het tanktransport heeft zich als een specialisme ontwikkeld.

Einde NVS

Op 20 maart 1973 werd een Akte Levering van aandelen opgesteld door de heer D. van der Vlist, Hoogblokland aan T. Boerman; het betreft 85 volgestorte gewone aandelen van de in Gorinchem gevestigde besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Streekvervoer Wegtransport BV, koopsom fl. 55.0000,--. Even eerder, op 9 maart 1973, zijn er aandelen NVS overgegaan van C. Boerman aan T. Boerman. Deze aandelenkoop was een strategische stap van de directie van Boerman. Boerman Transport had daarmee de meerderheid van de aandelen van NVS, maar Cees Boerman als persoon was niet de grootste aandeelhouder.

Cees Boerman was op dat moment president-commissaris. Doordat zijn bedrijf en het bedrijf van Van der Vlist de opdrachten van NVS steeds prima uitvoerden, kregen zij via directeur Van Hekken van NSV, verhoudingsgewijs meer opdrachten dan de andere aandeelhouders. De positie van Boerman Transport was dus al met al sterk, maar deze positie werd onder de opvolger van Van Hekken, de heer De Neef, onvoldoende benut. De nieuwe directeur van NVS legde een grote

expansiedrift aan de dag, maar op zijn activiteiten, o.a. in Italië, werd onvoldoende toezicht gehouden. De kosten liepen op en de opbrengsten bleven achter. Daarbij kwam dat de bedrijven die in 1949 door NVS waren opgericht, begin jaren zeventig - voor zover nog actief - sterk waren gegroeid en deze hielden zich in toenemende mate zelf bezig met het verwerven van klanten en opdrachten. Het doel van de NVS viel daarmee weg en in 1980 werd de NVS, na een faillissement, geliquideerd.

Wederopbouw

Nadat eerder nog een bestedingsbeperking was ingesteld, kon in januari 1954 een algehele verhoging van de lonen worden doorgevoerd. In 1956 kwam de Algemene Ouderdomswet tot stand. De woningproductie was in 1958 intussen gestegen tot 89.000 woningen.

In 1957 moest een tweede bestedingsbeperking worden doorgevoerd. De oorzaak was gelegen in een oververhitting van de economie door zwarte lonen, inflatie en een tekort op de betalingsbalans. De periode 1959-1963 staat economisch gezien vooral in het teken van de strijd tegen de inflatie. De regering probeert vooral de prijzen in de hand te houden. De arbeidsmarkt raakt overspannen. In navolging van Duitsland wordt in 1961 de gulden gerevalueerd. In de jaren 60 leidt de krappe arbeidsmarkt tot een duidelijke groei van de gastarbeid. Er ontstaat een stroom van gastarbeiders. Eerst uit Italië, Spanje en Portugal. Vanaf 1964 uit Turkije, Griekenland en sinds 1969 ook uit Marokko, Tunesië en Joegoslavië. In 1972 waren er ruim 128.000 gastarbeiders.

Er was duidelijk sprake van economische groei, maar in sommige delen van het land, en in bepaalde bedrijfstakken, haperde de groei. In Limburg was de klap groot door de sluiting van de mijnen. De vondst van een grote aardgasvoorraad in mei 1959 bij Slochteren versnelde de besluitvorming over deze sluiting. De loonexplosie van 1963 verergert de problemen in de katoen- en linnenindustrie in Twente. De werkgelegenheid in deze bedrijfstakken daalt dramatisch. Via de Nationale Investeringsbank steunt de regering belangrijke initiatieven om de economie te versterken. Dat kan echter niet voorkomen dat de textielindustrie in Twente teloor gaat. Ook in de scheepsbouw gaat het slecht. In 1968 moet in Amsterdam de NDSM sluiten. Ook Verolme komt in grote problemen. In de jaren 1971 en 1972 loopt de werkloosheid op, dit leidt in 1972 tot de ENKA-bezetting in Breda. In 1973 treedt het kabinet Den Uyl aan. Kort daarna is er de oliecrisis. De Arabische landen kondigen in oktober '73 een olieboycot af tegen de VS en Nederland. Een vat olie kostte in januari 1974 11,50 dollar. Eerder in '73 was de prijs per vat nog 1,80 dollar. Het tijdperk van goedkope energie was plotseling voorbij.

Economische groei

De gunstige economische ontwikkeling van de geïndustrialiseerde wereld zette zich eind jaren 60 voort. De inflatie was echter een groot probleem. In de VS groeide het probleem van het dollaroverschot. In ons land werd met het systeem van loonbeheersing gebroken. Op grote schaal betaalden werkgevers zwarte lonen. Steeds meer werden ook loonverhogingen afgedwongen, veelal boven de productiviteitsstijging, waardoor de inflatie werd aangewakkerd. De werkgelegenheid bleef tot 1966 gunstig. De export bleef op peil, omdat ook de omringende landen te kampen hadden met prijsstijgingen. De geleide loonpolitiek van na de oorlog was vastgelopen. De generatie die de crisis van voor de oorlog en de herstelperiode had meegemaakt, had achter de loonmatiging gestaan. De nieuwe generatie, opgegroeid in de naoorlogse periode van voorspoed, had geen begrip voor de discipline die dit beleid vroeg.

Intussen had de bestrijding van de woningnood in het regeerakkoord de hoogste prioriteit gekregen. In 1962 en 1963 zouden er 90.000 huizen moeten worden gebouwd, maar slechts 79.000 werden voltooid. Er lag ook voor 3 miljard gulden aan plannen voor de bouw van fabrieken, kantoren, scholen, kerken en ziekenhuizen. In 1965 werden, dankzij allerlei productiviteitsverbeteringen, 125.000 huizen voltooid. Overigens viel het toenmalige kabinet (kabinet Cals) in dat jaar op de omroepkwestie. De wens om ruimte te maken voor reclame op radio en tv en de komst van radio Veronica speelden daarin een grote rol.

Geleidelijk aan werd duidelijk dat de oplossing van problemen van na de oorlog door vergroting van de werkgelegenheid en de invoering van sociale zekerheid weer nieuwe problemen met zich meebracht. Een ervan was het milieuprobleem. De wetgeving op dit terrein werd ter hand genomen. Er kwam een wet inzake de luchtverontreiniging en een Wet verontreiniging oppervlaktewateren. In 1972 werd het rapport van de Club van Rome gepubliceerd.

Het wagenpark nam aanzienlijk toe, evenals het vrachtvervoer. Het wegennet werd uitgebreid. Maatschappelijk gezien waren de jaren zestig zeer woelig. Opstand tegen de autoriteiten. Studenten bezetten het Maagdenhuis. Het traditionele gezin komt onder druk te staan. Het feminisme is in opkomst. Amsterdam kent de provobeweging. Er ontstaan grote vraagstukken op kerkelijk gebied, de verzuiling brokkelt in hoog tempo af. Er komen nieuwe politieke partijen zoals D'66, PPR, DS '70.

In 1970 komt er een nieuwe wet op de loonvorming. Organisaties van werkgevers en werknemers zouden voortaan vrijelijk kunnen onderhandelen.

Boerman en DAF

'Hedenmiddag is door de Directie van de DAF fabrieken te Eindhoven in het bijzijn van het gehele, circa 2500 man tellende personeel, het 10.000ste DAF chassis afgeleverd aan de heer C. Boerman, expediteur te Hardinxveld'. Met deze korte aankondiging begint het perscommuniqué, dat aan vele landelijke en plaatselijke bladen werd verstrekt op 3 mei 1955. Op deze gedenkwaardige dinsdag, 3 mei 1955, werd het echtpaar Boerman met hun drie kinderen, familieleden en vrienden door de DAF directie ontvangen. Zij kregen een uiteenzetting over en een rondleiding door het bedrijf. Omstreeks 5 uur in de middag werd het 10.000ste chassis door de heer Trienckens, voorzitter van de fabriekscommissie, aan de directie van DAF overgedragen. Dr. H.J. van Doorne greep de gelegenheid aan om het personeel mee te delen dat van de regering een grote opdracht was ontvangen voor de bouw van 3600 militaire voertuigen. Ook werd de verdere uitbouw van de fabriek aangekondigd, speciaal bestemd voor de fabricage van motoren.

Ondernemer Boerman kreeg verschillende geschenken aangeboden, onder andere een prachtig radiotoestel met pick-up. Cees Boerman stelde in zijn dankwoord dat zijn bedrijf inmiddels 4 DAF's in gebruik had. Een vijfde in bestelling. Alle medewerkers kregen een flinke doos sigaretten en de feestelijke bijeenkomst werd met een gezellige borrel afgesloten in de kantine. Overigens heeft DAF anno 2010 zijn 750.000ste vrachtauto geproduceerd.

Boerman heeft een lange relatie met DAF en met DAF-dealer Voorsluijs in Gorinchem. In juli 1990 deelt directeur P. Voorsluijs van Voorsluijs Autobedrijf b.v. in een brief mee dat hij zijn bedrijf, incl. het DAF-dealerschap, had verkocht aan de heer W.H.C. Nunnikhoven, directeur-eigenaar van Kooyman Trucks, DAF dealer te Vianen en Tiel. Dit bedrijf gaat verder onder de naam Truck Centrum. Daarmee wordt een relatie van 52 jaar beëindigd. Boerman Transport doet daarna voornamelijk zaken met Truck Centrum Gorinchem.

1964: de tweede generatie treedt aan Teus Boerman, geboren 24 april 1942, zoon van Cornelis Boerman, de oprichter van het bedrijf. Aanvankelijk zag het er niet naar uit dat Teus in de voetsporen van zijn vader zou treden en het transportbedrijf succesvol verder zou uitbouwen en vernieuwen. Teus was als kind nogal speels. Als opgroeiende jongeling (tiener zou men nu zeggen) was hij ondernemend en wispelturig tegelijk. Een schoolopleiding was aan hem niet besteed. Zijn vader zag hem aanvankelijk als niet geschikt voor het bedrijf. Als jongeman van zo'n jaar of achttien bracht hij op een bakfiets onderdelen rond van de firma Romeijn en Van Zanten in Gorinchem. Op die leeftijd had hij al een aantal jaren kennis aan Jannie Verschoor, zijn latere echtgenote. In 1960 bracht hij zijn militaire dienstdienst door in Haarlem bij de Aan- en Afvoertroepen. Na zijn dienstdienst kwam hij direct in de zaak werken. Het bedrijf telde toen ongeveer 15 personeelsleden. Peet Huizer, die al in 1940 als eerste chauffeur bij Boerman Transport aan de slag was gegaan, verzorgde rond 1960, samen met Cees Boerman, de planning. Jasper

10.000 ste DAF

Sluimer was in die tijd de eerste boekhouder. Nico Vogel en Jan Walraven zorgden voor het onderhoud van het wagenpark, dat in die periode nog beperkt van omvang was, hooguit 10 trekkers met aanhangers.

Teus begon als bijrijder. Ook assisteerde hij zijn vader op de planning, hij nam telefoontjes aan, haalde onderdelen op voor de werkplaats en bracht chauffeurs naar huis of naar een opdracht. Intussen studeerde hij in de avonduren voor zijn vakdiploma, een opleiding die hij met succes afrondde. In zijn nog bescheiden functie als 'manusje van alles' kreeg Teus intussen steeds meer inzicht in het functioneren van het bedrijf. Met respect voor wat zijn vader had opgebouwd zag hij ook de beperkingen van de toen gebruikelijke werkwijze. Deze werkwijze werd nog sterk ingegeven door de geest van het pionieren voor en tijdens de

40 jaar Boerman Transport B.V.

Boerman Sr. en Jr. met hun dames tijdens de receptie.

Boerman's Transport B.V. bestaat veertig jaar en hield ter gelegenheid daarvan een „jubileum-stop“. Deze bestond uit een zeer druk (ongeveer 400 bezoekers) bezocht receptie, vrijdagavond in het Hervormd Centrum. Dit centrum stond voor deze gelegenheid helemaal in het teken van veertig jaar Boerman Transport.

Overal stonden bloemen, geschenken en tekenen van het bedrijf zoals het vroeger was en nu is. Tot op het parkeerterrein toe stonden versierde Boerman vrach- en tankauto's.

De grote zaal in het Hervormd Centrum was vrijdagavond van acht tot ruim half elf stampvol mensen, die de firma met deze mijlpaal kwamen feliciteren.

Veel collega's en andere zakenrelaties, bekenden, vrienden en ook het college van B. en W. gaven acte de présence. De zaal was daarvoor heel gezellig gedecoreerd met veel bloemen en geschenken. Ook was er een monteur opgesteld, die de hele avond beelden van het bedrijf liet zien.

v.l.n.r.: Cees Boerman, Wijntje Boerman-Dukel, Teus Boerman en Jannie Boerman-Verschoor

oorlog en de opbouwperiode daarna. Alles aanpakken. Weinig administratief vastleggen en in ieder geval niet systematisch, weinig inzicht in kosten en opbrengsten, pas repareren als iets stuk was. Deze inzichten vormden de bouwstenen voor zijn latere visie op het bedrijf en de te voeren bedrijfsvoering. Hij kreeg en nam de ruimte om zaken beter te organiseren.

Het werk nam toe. Er werden meer auto's gekocht. Teus ging mee naar het overleg met de bank over de financiering van de uitbreiding van het wagenpark. Er komt meer structuur in de organisatie, met name in de administratie, waar kostenbeheer een belangrijk element van ging uitmaken. In die tijd werd ook een vrachtrapport ontwikkeld, dat in de basis nog steeds in de toen gekozen opzet wordt gebruikt. Voordat de

automatisering haar intrede deed werden een planboek en lijsten gebruikt om de uit te voeren ritten vast te leggen. Dit bleek later een sluitend systeem om een ISO-certificaat te behalen. Automatisering deed in 1967 haar intrede. Vanwege zijn maatschappelijke verdiensten – o.m. het bestuurslidmaatschap van TLN – wordt Teus Boerman op 29 april 1999 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

40-jarig bestaan Boerman Transport gevierd

Op 17 augustus 1976 bestaat Boerman Transport 40 jaar. In de grote zaal van het Hervormd Centrum houdt de directie een receptie. Velen komen Cees en Teus Boerman en hun echtgenoten de hand drukken. Ter gelegenheid van het jubileum is een speciale personeelskrant uitgegeven met daarin vele wetenswaardigheden van de afgelopen 40 jaar. De redactie is in handen van Geurt Verweij.

Het blad is rijk geïllustreerd met foto's van vrachtauto's met hun berijder en voorzien van vele anekdotes en stoere verhalen. In het blad wordt ook in het kort de historie van Boerman Transport geschetst. Helaas ontbreekt de naam van de schrijver van dit lezenswaardige stuk. De plaatselijke pers besteedt ook uitgebreid aandacht aan het jubileum. Ten tijde van het 40-jarig bestaan telt het bedrijf 70 personeelsleden, waarvan 45 chauffeurs. Het tweede nummer van het Personeelsblad kijkt uitgebreid terug op de jubileumviering. De redactie vond de directie bereid een terugblik te geven, die hieronder kort is samengevat.

De receptie in het Hervormd Centrum was een overweldigende ervaring voor de directie. Er waren veel meer bezoekers dan verwacht. Het personeel bood een mooie luchtfoto van het bedrijf aan. De personeelsvereniging verraste met een 'antiek' telefoon-toestel, dat helaas niet – zo bleek later – van de PTT mocht worden aangesloten.

Vervolgens was er de reis met het voltallige personeel en de naaste familieleden. Helaas kon de echtgenoot van de jongste dochter van senior er niet bij zijn, vanwege examenverplichtingen. Samen met Frans Braat, die vanwege ziekte van zijn vrouw er overdag niet bij kon zijn, meldde hij zich echter wel 's avonds met een hongerige maag in Helmond, voor het afsluitend diner.

De tocht ging eerst naar Maastricht waar men aan boord ging van een schip. In België werd in Lixhe ontscheept en vervolgens ging het met de bussen van De Snelle Vliet naar Remouchamps, waar de lunch werd gebruikt en de grotten bezocht.

Daarna ging de terugreis naar Helmond, waar een vorstelijk diner werd gebruikt. Jo van der Zee werd daar als jubilaris (12,5 dienstjaren) gehuldigd en ontving van de directie een gouden horloge met inscriptie.

Een tragedie in Giessendam - 1944

De dag dat bakkersknecht Wouter Smit door de landwacht werd doodgeschoten

Wim van den Heerik

Het is vrijdagavond 14 april 1944 als rond 21.30 uur de ledenvergadering van het Groene Kruis, gehouden in Restaurant Delmee (Herberg De Witte Zwaan), is afgelopen. Eén van de weinige bezoekers¹ die avond is Wouter Smit, die zich op weg naar huis begeeft, gelegen in de Emmastraat over de spoorwegovergang bij station Giessendam. Hij was die avond liever thuisgebleven, omdat moeder herstellende was van een operatie, zo vertelt zijn zoon Piet. Doch zij had erop aangedrongen dat hij naar de vergadering zou gaan en gezegd: *"Ga nu maar, het is toch de laatste keer"*, doelende op zijn voornemen om zich te bedanken als bode van het Groene Kruis.

Inmiddels hadden zich op het kruispunt, waarvan de spoorwegovergang deel uitmaakt, vier landwachters geposteed. Zij hadden van de commandant van Landwacht Groep Sliedrecht, opdracht gekregen die avond op dat punt de persoonsbewijzen van passanten te controleren.

Als Wouter Smit ca. vijf minuten later Binnendams

(thans Damstraat) uitloopt en op genoemde plaats aankomt, passeert hij de eerste landwacht. Omdat Smit geen aanstalten maakt om te stoppen, roept deze hem toe: *"Halt landwacht"*. Wanneer Smit daarop geen gevolg geeft aan dit bevel, wordt hij nogmaals aangeroepen door dezelfde landwachter die vrijwel direct na dit tweede bevel hem in de rug schiet.

In de getuigenverklaringen, de dag na het voorval, opgemaakt in een proces-verbaal door de Marechaussee Groep Hardinxveld, lezen we de verklaringen van de passant Marinus Dubbeldam en twee van de landwachters, Westdijk sr. en Westdijk jr., waarvan laatstgenoemde de schutter was. Deze verklaringen bevinden zich in de CABR dossiers² die na de oorlog zijn aangelegd aangaande Westdijk jr. en hieronder weergegeven:

Gezicht vanuit het toenmalige Binnendams (thans Damstraat) op het café van Van den Heuvel ten noorden van de spoorlijn, met links ervan nog zichtbaar

¹ Volgens de presentielijst, overgeleverd in het Regionaal Archief Dordrecht (afgekort RAD) toegang 647, inv.nr. 1524, blijken buiten de bestuursleden en wijkzuster, slechts 4 leden aanwezig te zijn.

² CABR (Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging) toegang 2.09.09, inv.nr. 69667, 89331 en STPD (Stichting Toezicht Politieke Delinquenten) toegang 2.09.42.01, inv.nr. 136 ondergebracht in het Nationaal Archief Den Haag.

een slagboom van de spoorwegovergang en links daarvan, op deze oude foto niet zichtbaar, het station aan de zuidzijde staande. In het midden op deze foto moet het schietincident hebben plaatsgevonden. (foto: Archief Hist. Ver. H-G)

PROCES-VERBAAL

Ingevolge opdracht van den Heer Luitenant-Kolonel, Commandant van het Marechaussee Gewest Rotterdam, hebben wij, P. Hendrikse, Hoofdwachtmeester, Groepscommandant van opgemelde Groep en A. Slotboom, Opperwachtmeester, Postcommandant bij meergenoemde Groep, naar aanleiding dat op den 14e April 1944, te omstreeks 21 uur 30 minuten te Giessendam, door een persoon van de Landwacht, een persoon, die later bleek genaamd te zijn, Wouter Smit, geboren te Bleskensgraaf 1-4-1887, van beroep bakker, wonende te Giessendam, Emmastraat No. 9, zou zijn doodgeschoten, een onderzoek ingesteld en gehoord:

1^e Marinus Dubbeldam, oud 26 jaar, van beroep schippersknecht, wonende te Giessendam, D 23, die verklaarde:

Gisteren, alzoo den 14e April 1944, te omstreeks 21 uur 30 minuten kwam ik met mijn broer Johannes uit het dorp en wilden ons naar onze woning, gelegen over den spoorlijn begeven. Op het stationsplein gekomen zijnde, werden wij staande gehouden door aldaar aanwezige landwachters. Een van dezen, die ik ken als de jonge Westdijk, riep ons toe, "Halt Landwacht," waarna wij bleven staan en wij door dezen gevraagd werden naar ons Persoonsbewijs. Beiden, mijn broer zoowel als ik, hadden dit niet bij ons. Mijn broer kreeg eerst gelegenheid om dit thuis te halen, terwijl ik zolang moest wachten tot die terug was.

Voordat mijn broer terug was, kwam uit de richting van het dorp, de mij welbekende Wouter Smit, die ook door de Landwachter - de jonge Westdijk - voor een ieder duidelijk hoorbaar, werd aangeropen door de volgende woorden, "Halt Landwacht." Blijkbaar hoorde Smit dit niet en liep deze door, zonder zijn pas te vergrooten of te verkleinen. Onmiddellijk daarop herhaalde de jonge Westdijk meergenoemde woorden "Halt Landwacht", waarop Smit ook nog gewoon doorliep. Terstond daarop loste de jonge Westdijk een schot, uit een eenloops jachtgeweer. Meergenoemde Smit gaf hierop een gil en viel voorover op de straat, blijkbaar door dit schot getroffen.

Dit heb ik goed gezien en kunnen waarnemen, daar ik op een afstand van 2½ à 3 meter van de jonge Westdijk stond. Onmiddellijk begaf de oude Westdijk, die mede ter plaatse aanwezig was, zich naar de op den straat liggende Smit. Deze vroeg aan Smit "Waarom liep je door", waarop deze

antwoordde "Ik heb niets gehoord." Meer heeft Smit niet gezegd. Door eenige omstanders is Smit toen binnengedragen in het café van Van den Heuvel, staande bij den spoorwegovergang.

De oude Westdijk heeft toen een der aanwezige personen een dokter laten ontbieden, die spoedig ter plaatse verscheen en, voor zoover ik kon hooren, mededeelde dat Smit reeds was overleden. Op het oogenblik dat de jonge Westdijk het schot op Smit loste, was er ter plaatse niemand aanwezig die ik ken en kan ik daardoor geen andere getuigen opgeven.

2^e Johannes Pieter Westdijk, geboren 10 Maart 1902, koopman, wonende te Sliedrecht, Rivierdijk A 664, die verklaarde:

Ik behoor tot de Landwacht en als zoodanig heb ik in den avond van den 14 April 1944, van 20½ tot 21 uur, als patrouillecommandant, dienst gedaan te Giessendam.

Tot die patrouille behoorde ook mijn zoon Johannes. Ons was opgedragen aldaar op het stationsplein alle personen te controleeren op hun Persoonsbewijs. Terwijl wij daar-mede bezig waren kwam te omstreeks 21 uur 30 minuten, uit de richting van het dorp, een manspersoon die door mijn zoon Johannes, door het zwaaien met een brandende elektrische zaklantaarn met wit licht, te kennen werd gegeven dat hij moest blijven staan. Bij het naderbij komen riep mijn zoon voornoemd die persoon, tot drie maal duidelijk hoorbaar toe, de woorden, "Halt Landwacht", zonder dat deze persoon echter bleef staan.

Hierna heb ik persoonlijk dezen persoon nog toegeroepen, "Halt Landwacht," doch ook toen liep die persoon gewoon door.

Terwijl ik dit riep, riep mijn zoon ook nog eenige woorden, welke weet ik niet, daar ik deze, omreden ik zelf riep, niet kon verstaan.

Onmiddellijk daarop loste mijn zoon een schot, uit het, door hem gedragen, eenloops jachtgeweer, in de richting van bedoelden manspersoon die op minstens 15 meter van hem verwijderd was. Ik zag dat hij dezen man raak schoot, waarom ik terstond naar dien man toe ben gegaan en dezen vroeg "Waarom liep je door?" Hierop antwoordde die man mij "Ik heb niets gehoord." Dit is voor mij echter onaannemelijk, daar mijn zoon duidelijk, voor ieder hoorbaar, heeft geroepen.

De man, die ik later Smit hoorde noemen, viel toevóór over op de straat en heeft geen enkel woord meer gesproken. Een der omstanders heb ik opgedragen een dokter te waarschuwen, die spoedig ter plaatse verscheen. Deze deelde mij toen mede, dat Smit in den rug was getroffen en reeds door verbloeding was overleden.

Inmiddels was Smit door eenige omstanders binnengedragen in het café van Van den Heuvel,

staande op het stationsplein, bij den spoorweg-
overgang.

Later heb ik met andere personen, de overleden
Smit, naar de woning van diens zoon³ laten over-
brengen.

3e Johannes Adrianus Westdijk, geboren te Sliedrecht,
den 3 Juni 1926, zonder beroep, wonende te Sliedrecht,
ten huize van zijn ouders, Rivierdijk A 664,
die verklaarde:

"Ik behoor tot de Landwacht onder No. 110268. Als
zoodanig heb ik gisteren den 14e April 1944, van
21½ tot 23 uur, dienst gedaan te Giessendam. Hier-
bij was mijn vader, als patrouille commandant, aan-
wezig. Te omstreeks 21 uur 30 minuten, stonden
wij op het stationsplein te Giessendam en moesten
wij de aldaar passeerende personen controleren
op hun persoonsbewijs. Op gemeld tijdstip, kwam
aldaar uit de richting van het dorp, een mij onbe-
kend manspersoon, welke ik, door het op en neer
zwaaien van een brandende lantaarn te kennen
gaf, dat hij moest blijven staan. Dit deed hij niet,
waarna ik hem tot driemaal toe, voor ieder duide-
lijk hoorbaar, heb toe geroepen de woorden "Halt
Landwacht". Voor de vierde maal heb ik hem de
woorden toegeroepen "Halt, of ik schiet". Bedoeld
persoon liep echter zonder zijn pas te vergrootten
of verkleinen door, waarna ik, terwijl deze persoon
omstreeks 15 meter van mij verwijderd was, uit
het in mijn bezit zijnde, eenloops jachtgeweer, een
schot heb gelost in de richting van dien persoon
zijn benen. Later heb ik gehoord dat ik hem laag in
de rug heb getroffen.

Met het slachtoffer heb ik mij niet bemoeid, dit heb
ik aan mijn vader overgelaten. Ik ben op mijn post
gebleven EN HEB DE CONTROLE VOORTGEZET.
Meer kan ik u niet verklaren".

Verder verklaar ik, eerste relatant, dat door de
zoon van Smit mij werd medegedeeld, dat zijn va-
der niet doof, doch ook niet scherp van gehoor was
en dat het dien dag, juist een jaar was geleden⁴,
dat een zoon van hem was overleden, waardoor
zijn vader misschien in gedachten had gelopen.
Onder-Luitenant, Afdelingcommandant Hamers te
Gorinchem, die tegenwoordig was bij het verhoor
van M. Dubbeldam en eerste relatant, verklaren
alsnog, dat de verklaring door Dubbeldam, kalm en
rustig werd afgelegd en dat huns inziens aan die
verklaring niet getwijfeld behoeft te worden.
Verder verklaren zij, dat gezien de omstandighe-
den, waaronder voormeld incident heeft plaats ge-
had, het huns inziens, niet noodig was geweest te
schieten. De betreffende persoon verwijderde zich

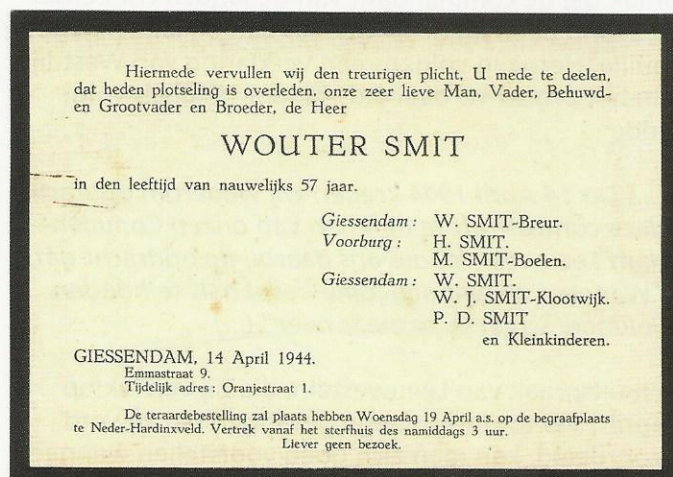
wel, doch met een zoodanige kalme gang, dat deze
zeer gemakkelijk vastgegrepen had kunnen wor-
den. Het in beslaggenomen lijk, alsmede de klee-
ding van het slachtoffer, is, nadat de plaatselijke
geneesheer, een verklaring omtrent de doodsoor-
zaak had afgegeven, vrij- en teruggegeven.

Bij dit proces-verbaal wordt gevoegd een rapport,
opgemaakt door de wachtmeesters C.J.W. Schrijvers
en J. van der Wal te Giessendam en een geneeskun-
dige verklaring omtrent de doodoorzaak⁵.

Waarvan door ons persoonlijk, op den eed, bij de
aanvaarding onzer bediening afgelegd, is opge-
maakt dit proces-verbaal, en opgezonden aan den
Heer Luitenant-Kolonel, Commandant van het Ma-
rechausseegewest Rotterdam, te Rotterdam.

Gesloten en getekend te Hardinxveld, den 15 April 1944

De Hoofdwachtmeester, P. Hendrikse
De Opperwachtmeester, A. Slotboom

Rouwkaart: familiearchief G. Smit, Den Haag

Aansluitend op vorenstaand proces-verbaal verklaart
Hoofdwachtmeester Hendrikse in een aanvullend
proces-verbaal d.d. 17 april 1944 nog het volgende:

(...) Verder verklaar ik, relatant, dat bij onderzoek
van de in beslag genomen kleding, mij is gebleken
dat daarin aanwezig was een gat ter groote van on-
geveer 4 centimeter middellijn en twee kleine gaat-
jes, blijkbaar ontstaan door afzonderlijke hagelkor-
rels. Terwijl met hagel geschoten is en geen of bijna
geen spreiding van de hagelkorrels geconstateerd is
kunnen worden aan die kleding, moet het schot op
korten afstand gelost zijn. (...)

Zoon Piet vertelt aanvullend het volgende:

"In de loop van die bewuste avond had moeder

3 Willem Smit wonende Oranjestraat 1.

4 Dit is niet geheel juist, betreffende zoon Gerrit, deze overleed 16 april 1939.

5 Genoemde stukken ontbreken in het CABR dossier.

regelmatig geroepen: "Waar blijf je vader toch, hij zal toch niet opgepakt zijn". Totdat later in de avond ds. Joh. van der Poel, bij absentie van onze eigen ds. Haring, het onheilsbericht kwam brengen. Ds. J. Haring was n.l. eerder door de Sicherheitsdienst opgepakt wegens onwelgevallige opmerkingen in zijn preken t.a.v. de bezetter. De begrafenis op 19 april werd geleid door ds. P.J. Dorsman uit Schelluinen en vond plaats vanuit het huis van mijn broer Willem, gelegen in de Oranjestraat. Waarschijnlijk hebben nooit zoveel mensen hun medeleven betuigd bij een begrafenis in Giessendam als toen. Een aaneengesloten rij mensen had zich opgesteld aan weerskanten van de weg tussen de Oranjestraat en de begraafplaats aan de Achterdijk (thans Kerkweg), om vader de laatste eer te bewijzen. Later hoorde ik van anderen dat de landwacht jongens die nabij de spoorwegovergang op een hek zaten hadden weggestuurd met de woorden: "Als er soms geschoten moet worden".

Dit laatste zou kunnen zijn ingegeven door de uitspraak die de commandant van de landwacht eerder die avond deed bij de instructies aan de landwachtpatrouille. Hetgeen volgens een verklaring van Westdijk jr. in het proces-verbaal d.d. 13 juni 1946, als volgt luidde:

(...) Op 14 April 1944 kregen wij wederom opdracht deze controle uit te oefenen van onzen Commandant Leeuwestein, die ons daarbij de opdracht gaf; "Wanneer ze niet aan jullie bevel halt te houden voldoen, schiet je ze maar neer".(...)

Zo'n uitspraak van Leeuwestein, die bij verstek op 4 april 1949 tot levenslange gevangenisstraf werd veroordeeld, kan men zich goed voorstellen wanneer men alle getuigenverklaringen⁶ tegen hem, leest. Leeuwestein, de beruchtste N.S.B.-er en landwachter uit Sliedrecht, ontliet zijn straf doordat zijn tweede ontsnapping uit een bewaringskamp slaagde en naar Argentinië wist te ontkomen. Omdat hij zijn bevoegdheden te buiten ging, werd het blijkbaar zelfs de Duitsers te gek en werd hij door hen van 17 maart 1945 tot 10 mei 1945 gedetineerd te Dordrecht, waarna hij door de Binnenlandse Strijdkrachten kon worden vastgehouden.

Blijft voor de familie tot op heden nog altijd de vraag waarom Wouter door is gelopen nadat hij was aangeroepen. Daar hij volgens de familie niet doof was, zou men kunnen veronderstellen dat hij zo diep in gedachten was verzonken dat hem een en ander is ontgaan.

Of een aanwijzing omtrent deze te vinden zou zijn heb ik de notulen van de ledenvergadering⁷ van het Groene Kruis op 14 mei 1944 erop nagelezen, doch

Foto graf: W. van den He

hier kwam geen enkele aanleiding naar voren wat van invloed had kunnen zijn op de gemoedstoestand van Wouter Smit. Deze avond was volgens de presentielijst tevens de laatste ledenvergadering tijdens de bezetting, behoudens nog enkele bestuursvergaderingen. De eerste ledenvergadering na de oorlog werd gehouden op 19 september 1945, waarin ook bij het overlijden van Smit werd stilgestaan, getuige volgende passage uit de notulen:

(...) Immers enkele posten, zooals de pensioenverzekering van de zuster en het quotum van het Hoofdbestuur werden hoger, terwijl er nieuwe lasten bijkwamen als de vereveningsbelasting. Ook de inkomsten verminderden: de Emmabloem-collecte was verboden evenals de St. Nicolaas spaardoosjes terwijl de rente van het fonds-Versteeg met meer dan de helft terugliep. In plaats van tot contributieverhoging over te gaan, richtte het Bestuur zich per circulaire tot de ingezetenen met het verzoek de bijdrage als lid vrijwillig te verhoogen. Deze

6 CABR inv.nr. 71158, Adriaan Leeuwestein.

7 RAD toeg. 647, inv.nr. 1521.

's-Gravenhage, 22 Januari 1946.

Mevrouw de Wed. W. Smit - Breur,

Emmastraat 9,

G I E S S E N D A M.

Als illegale werker is Uw man Wouter,
die U zoo dierbaar was, door den land-
wacht van het leven beroofd. Hij heeft
dit offer gebracht voor de vrijheid van
ons dierbaar Vaderland.

Ik kom U bij dit verlies Mijn
hartelijke deelneming betuigen. Zijn
offer zal ons tot voorbeeld blijven.

Abusievelijk wordt in deze condoleance van Koningin Wilhelmina gesproken van 'illegalewerker'; origineel, familiearchief G. Smit, Den Haag

actie heeft, dank zij de medewerking van eenige Bestuursleden en gewone leden, onder wie de heer W. Smit als bode een goed resultaat opgeleverd.

Na de ledenvergadering (voor elke vergadering moest toestemming gevraagd worden) op 14 April 1944 werd ons trouwe lid de heer W. Smit, op weg naar huis door de Landwacht doodgeschoten. Hem willen wij hier nogmaals herdenken. De laatste uren van zijn leven bracht hij hier door op een vergadering van het Groene Kruis. Het Groene Kruis, dat hij bijna 24 jaar trouw had gediend; immers in October 1920 werd hij tot bode benoemd; ook zijn laatste levensuren waren aan het Gr. Kruis werk gewijd. In dankbare herinnering blijft bij

ons het vele werk, dat hij daarvoor heeft gedaan. Ook zijn de dagen na het voorval een 4-tal rapporten door de Landwacht opgemaakt, welke die van de Afdelingscommandant Vermaas te Gorinchem vooral het optreden van de marechaussee hekelden. Wat een korte reactie uitlokte van de Wachtmeester der Marechaussee Hommers, vervat in een ongedateerd briefje met volgende tekst:

Uit de rapporten blijkt dat er zeer gauw wordt geschoten. Een man van 58 jaar kan toch wel door een jongeman van 18 jaar worden ingehaald al is de betreffende persoon ongeveer 20 meter voor. Het wordt nu zoo gedraaid alsof de marechaussee niet wist wat

er gebeuren moest terwijl de Landwachter-patrouille-commandant had medegedeeld dat hun commandant de zaak behandelde.

Ook zijn de dagen na het voorval een 4-tal rapporten door de Landwacht opgemaakt, welke die van de Afdelingscommandant Vermaas te Gorinchem vooral het optreden van de marechaussee hekelden. Wat een korte reactie uitlokte van de Wachtmeester der Marechaussee Hommers, vervat in een ongedateerd briefje met volgende tekst:

Uit de rapporten blijkt dat er zeer gauw wordt geschoten. Een man van 58 jaar kan toch wel door een jongeman van 18 jaar worden ingehaald al is de betreffende persoon ongeveer 20 meter voor. Het wordt nu zoo gedraaid alsof de marechaussee niet wist wat er gebeuren moest terwijl de Landwachter-patrouillecommandant had medegedeeld dat hun commandant de zaak behandelde.

Omdat het voorval bij de Sicherheitsdienst, bij monde van de opperwachtmeester Huizer, blijkbaar toch vragen opriep, werd aan de gemeentepolitie te Sliedrecht⁸ verzocht om J.A. Westdijk en M. Dubbeldam in kennis te stellen dat zij op 8 juni 1944 te 10.00 uur aan het bureau van de SD te Rotterdam ontboden werden. Blijkbaar voldeed Westdijk niet hieraan, omdat het verzoek van de SD op de middag van de 8ste met betrekking op hem, herhaald werd en de gemeentepolitie verzocht werd Westdijk de andere dag te Rotterdam te ontbieden en per direct de reden waarom hij deze morgen niet was verschenen, telefonisch door te geven.

Volgens aantekening in de kantlijn van het dagrapport werd Westdijk naar het politiebureau te Sliedrecht gehaald, waar hij telefonisch met de SD gesproken heeft. Hoewel hier verder niets over terug te vinden is, zal dit voor hem op dat moment geen consequenties gehad hebben.

Op 1 december 1947 werd J.A. Westdijk veroordeeld tot 6 jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest (sinds 15 oktober 1945 geïnterneerd) en ontzetting het recht tot kiezen en verkiesbaarheid voor de duur van het leven, waarbij het Hof opmerkt, dat alleen de jeugdige leeftijd van verdachte hem, gezien de hoogst ernstige aard van de door hem begane feiten in het bijzonder het zonder enige reden neerschieten van een volkomen onschuldige, heeft behoed voor het opleggen van een zwaardere straf. Vervroegd werd hij op 23 februari 1949 voorwaardelijk in vrijheid gesteld. Het laatste jaar van zijn gevangenschap bracht hij door in gevangenkamp Terwinselen (L), vandaar waaruit de daar gedetineerden in de mijnen moesten werken. Daar het in april 75 jaar geleden was dat deze laffe daad, met geen enkele noodzaak in de gegeven omstandigheden, plaatsvond, is dit artikel hieraan gewijd. Tevens waren wij als genealogische werkgroep van mening een kwartierstaat met vijf generaties voorouders van Wouter Smit, hieraan te mogen toevoegen.

Kwartierstaat van Wouter Smit

Generatie I

1. **Wouter Smit**, geb. Bleskensgraaf en Hofwegen 1 april 1887, broodbakker, bakkersknecht, overl. Giessendam 14 april 1944, tr. Giessendam 26 nov. 1913

Wilhelmina Breur, geb. Giessendam
29 juni 1887, overl. Giessendam 7 dec. 1947, dr. van
Gerrit Breur en Klazina Wilhelmina den Breejen.

Generatie II

2. **Hendrik Smit**, geb. Bleskensgraaf 19 juni 1839, boerenknecht, arbeider, koopman, overl. Bleskensgraaf en Hofwegen 19 sept. 1892, tr. Bleskensgraaf en Hofwegen 8 sept. 1870
3. **Niesje de Jong**, geb. Bleskensgraaf 3 maart 1849, winkelierster, overl. Bleskensgraaf en Hofwegen 27 juli 1924.
Generatie III
4. **Willem Melszn Smit**, ged. Bleskensgraaf 9 mei 1784, bouwman, overl. Bleskensgraaf 14 april 1855, tr. Brandwijk en Gijbeland 21 okt. 1820
5. **Cornelia Jansdr Boer**, geb. Gijbeland 25 maart 1797, ged. Brandwijk 2 april 1797, dienstmaagd, overl. Bleskensgraaf 2 sept. 1848.
6. **Teunis de Jong**, geb. Hofwegen (gem. Bleskensgraaf) 1 jan. 1816, bouwman, overl. Bleskensgraaf en Hofwegen 12 maart 1895, tr. Bleskensgraaf 19 dec. 1844
7. **Jannigje Slingerland**, geb. Bleskensgraaf 22 dec. 1821, overl. Bleskensgraaf en Hofwegen 15 febr. 1902.

Wouter Smit

Generatie IV

8. **Mels Willemszn Smit**, ged. Wijngaarden 14 aug. 1757, bouwman, overl. Bleskensgraaf (aangifte impost 19 jan. 1791), begr. Bleskensgraaf 21 jan. 1791, tr. Wijngaarden 14 okt. 1781
9. **Wijntje Cornelisdr de Jong**, ged. Lekkerkerk 14 sept. 1749, bouwvrouw, overl. Bleskensgraaf 7 jan. 1828, tr. (2) Bleskensgraaf 8 juli 1792 **Jacobus Maartenszn de Vries**.
10. **Jan Corneliszn Boer**, ged. Molenaarsgraaf 19 sept. 1756, bouwman, overl. Gijbeland (gem. Brandwijk en Gijbeland) 23 okt. 1843, tr. Brandwijk 7 dec. 1788
11. **Ijje Hendriksdr de Jong**, ged. Bleskensgraaf 30 dec. 1770, bouwvrouw, overl. Gijbeland (gem. Brandwijk en Gijbeland) 1 dec. 1849.
12. **Jan Adriaanszn de Jong**, geb. Streefkerk 5 febr. 1791, ged. Streefkerk 6 febr. 1791, bouwman, overl. Bleskensgraaf en Hofwegen 26 dec. 1873, tr. Bleskensgraaf 2 april 1815
13. **Nisje Teunisdr Stuij**, ged. Wijngaarden 14 mei 1780, bouwvrouw, overl. Hofwegen (gem. Bleskensgraaf en Hofwegen) 10 april 1861.
14. **Arij Corneliszn Slingerland**, ged. Bleskensgraaf 22 okt. 1786, bouwman, overl. Bleskensgraaf (gem. Bleskensgraaf en Hofwegen) 14 mei 1869, tr. Oud-Alblas 3 febr. 1821
15. **Peteronella Bastiaansdr de Puijker**, geb. Capelle a/d IJssel 15 juni 1796, ged. Capelle a/d IJssel 19 juni 1796, landbouweres, overl. Bleskensgraaf 3 nov. 1838.

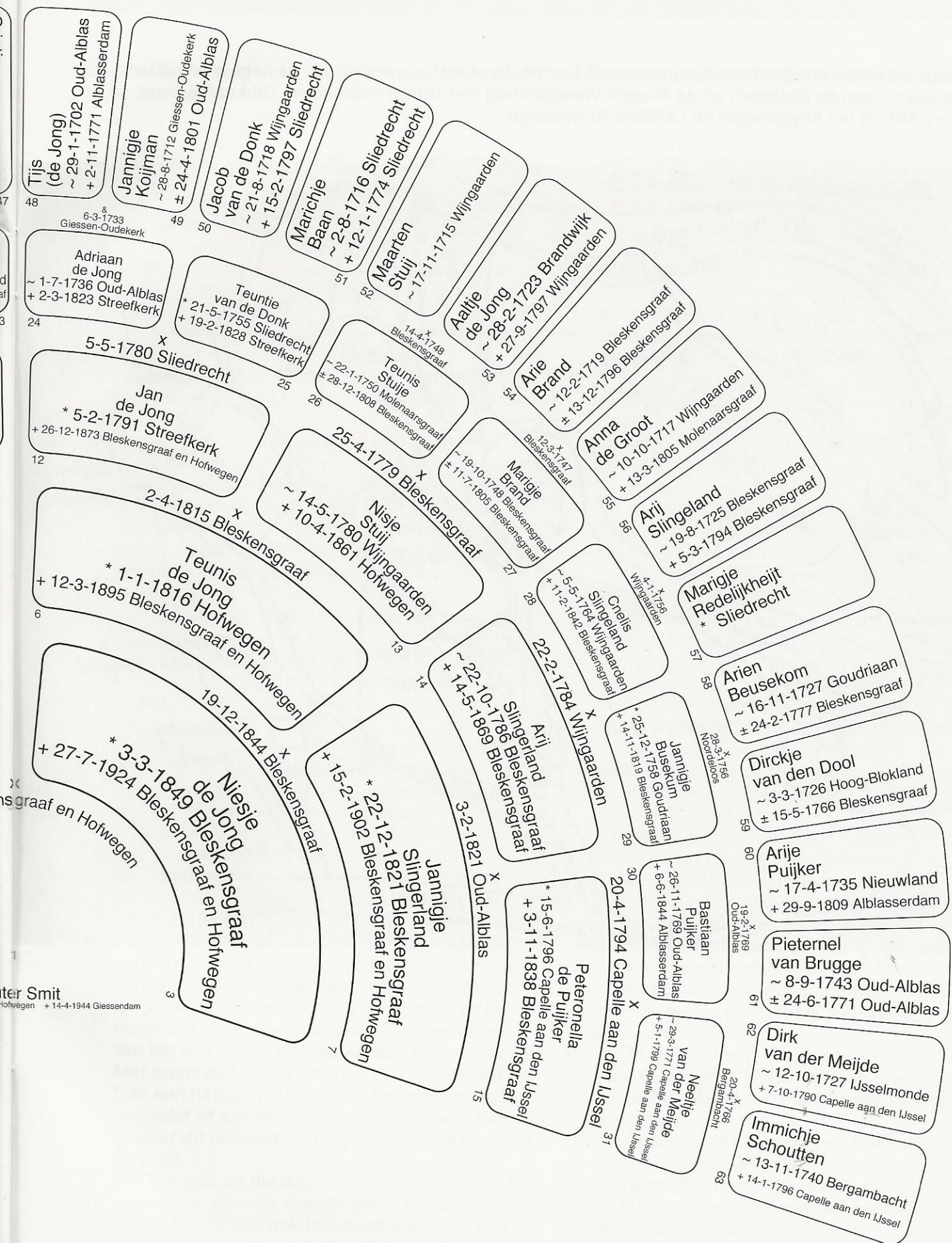
Generatie V

16. **Willem Leendertszn Smit**, ged. Wijngaarden 16 jan. 1724, overl. na 3 juni 1769 [ORA *Sliedrecht deel 32-Num. 94*], tr. Wijngaarden 27 dec. 1750
17. **Aaltje Melsdr Wijngaart**, ged. Noordeloos 7 juli 1726, overl. na 20 dec. 1761 (doop van een kind).
18. **Cornelis Willemszn (de Jong)**, ged. Lekkerkerk 20 okt. 1715, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 12 aug. 1795), tr. vóór 1 maart 1744 (doop van een kind)

19. **Neeltie Jillisdr de Jager**, ged. Lekkerkerk 31 jan. 1717, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 2 maart. 1785).
20. **Cornelis Claaszn Boer**, ged. Molenaarsgraaf 28 nov. 1723, overl. Gijbeland (aangifte impost 16 aug. 1782), begr. Brandwijk 20 aug. 1782, tr. Molenaarsgraaf 3 febr. 1754
21. **Ariaentie Jansdr Brouwer**, ged. Molenaarsgraaf 2 nov. 1721, overl. Gijbeland (gem. Molenaarsgraaf, Brandwijk, Gijbeland, Laag Blokland) 10 nov. 1812, tr. (1) Molenaarsgraaf 23 dec. 1742 **Arien Arienszn Lopik**, tr. (2) Molenaarsgraaf 26 okt. 1749 **Bart Bartszn van Buren**, tr. (3) zie 20.
22. **Hendrik Janszn de Jong**, ged. Noordeloos 29 nov. 1739, overl. Gijbeland (gem. Brandwijk en Gijbeland) 6 jan. 1823, ondertr. Bleskensgraaf 16 juni 1769
23. **Ariaantje Cornelisdr van Beest**, geb. Blokland, ged. Ottoland 18 okt. 1744, begr. Bleskensgraaf 26 sept. 1803.
24. **Adriaan Tijszn de Jong**, ged. Oud-Alblas 1 juli 1736, bouwman, overl. Streefkerk 2 maart 1823, tr. Sliedrecht 5 mei 1780 [zie *Oud-Alblas DTB 2-p17*]
25. **Teuntje Jacobsdr van de Donk**, geb. Sliedrecht 21 mei 1755, ged. Sliedrecht 25 mei 1755, bouwvrouw, overl. Streefkerk 19 febr. 1828.
26. **Teunis Maartenszn Stuije**, ged. Molenaarsgraaf 22 jan. 1750, begr. Bleskensgraaf 28 dec. 1808, tr. Bleskensgraaf 25 april 1779
27. **Marigje Ariensdr Brand**, ged. Bleskensgraaf 19 okt. 1748, begr. Bleskensgraaf 11 juli 1805.
28. **Cnelis (Cornelis) Arienszn Slingeland**, ged. Wijngaarden 5 mei 1764, bouwman, overl. Bleskensgraaf 11 febr. 1842, tr. Wijngaarden 22 febr. 1784
29. **Jannigje Ariesdr Busekum**, geb. Goudriaan 25 dec. 1758 [vgl. overl. akte]. ged. Goudriaan 31 dec. 1758, bouwvrouw, overl. Bleskensgraaf 14 nov. 1819.
30. **Bastiaan Arijszn Puijker**, ged. Oud-Alblas 26 nov. 1769, bouwman, werkman, overl. Alblasterdam 6 juni 1844, tr. (2) Kralingen 6 april 1800 **Dirkje Vrooman**, tr. (3) Alblasterdam 27 okt. 1832 **Ariaantje Pietersdr van Es**, tr. (1) Capelle a/d IJssel 20 april 1794
31. **Neeltje van der Meijde**, ged. Capelle a/d IJssel 2 maart 1771, landbouweres, overl. Capelle a/d IJssel (aangifte impost 5 jan. 1799). Generatie VI
32. **Leendert Willemszn (Smit)**, ged. Langerak 22 sep. 1689, overl. Wijngaarden na 16 jan. 1724 (doop van een kind), vóór 8 juli 1758 [ORA *Sliedrecht deel 30- Num. 5*], ondertr. (1) Langerak 8 dec. 1717 **Bastiaantje Leendertsdr van Oosten**, tr. (2) Wijngaarden 9 nov. 1721
33. **Neeltje Dirksdr de Jong**, geb. Langerak, overl. Wijngaarden na 28 sept. 1757, vóór 4 april 1759 [ORA *Sliedrecht deel 32-Num. 6*], tr. (1) Wijngaarden 30 mei 1706 **Pieter Arienszn (Boer)**.
34. **Mels Wouterszn Wijngaart**, j.m. van Sliedrecht, begr. Bleskensgraaf 24 aug. 1778, tr. Noordeloos 10 jan. 1723
35. **Fijken Teunisdr de Kluijt**, ged. Noordeloos 24 okt. 1694, overl. na 7 juli 1726 (doop van een kind)
36. **Willem Janszn**, ged. Lekkerkerk 16 febr. 1676, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 3 sept. 1764), ondertr. Lekkerkerk 21 mei 1706
37. **Dievertje Cnelisdr**, ged. Lekkerkerk 21 febr. 1683, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 17 okt. 1746)
38. **Gilles (Jillis) Arijszn (de Jager)**, ged. Lekkerkerk 5 febr. 1690, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 16 juli 1753), tr. Lekkerkerk 20 maart. 1712
39. **Weijntje Jacobsdr**, ged. Bergambacht 21 jan. 1695, overl. Lekkerkerk (aangifte impost 27 febr. 1745)
40. **Claes Corneliszn Boer**, ged. Molenaarsgraaf 25 mei 1692, overl. Molenaarsgraaf (aangifte impost 28 aug. 1782), begraven Molenaarsgraaf 29 aug. 1782, tr. Molenaarsgraaf 10 mei 1722
41. **Adriana Pietersdr Backer**, ged. Molenaarsgraaf 4 nov. 1696, overl. Molenaarsgraaf (aangifte impost 18 april 1769), begr. Molenaarsgraaf 18 april 1769
42. **Jan Adriaenszn Brouwer**, ged. Woudrichem 2 feb. 1678, landbouwer, schepen van Molenaarsgraaf, begr. Molenaarsgraaf 4 sept. 1753, ondertr. Giesse- Oudekerk 7 jan. 1719

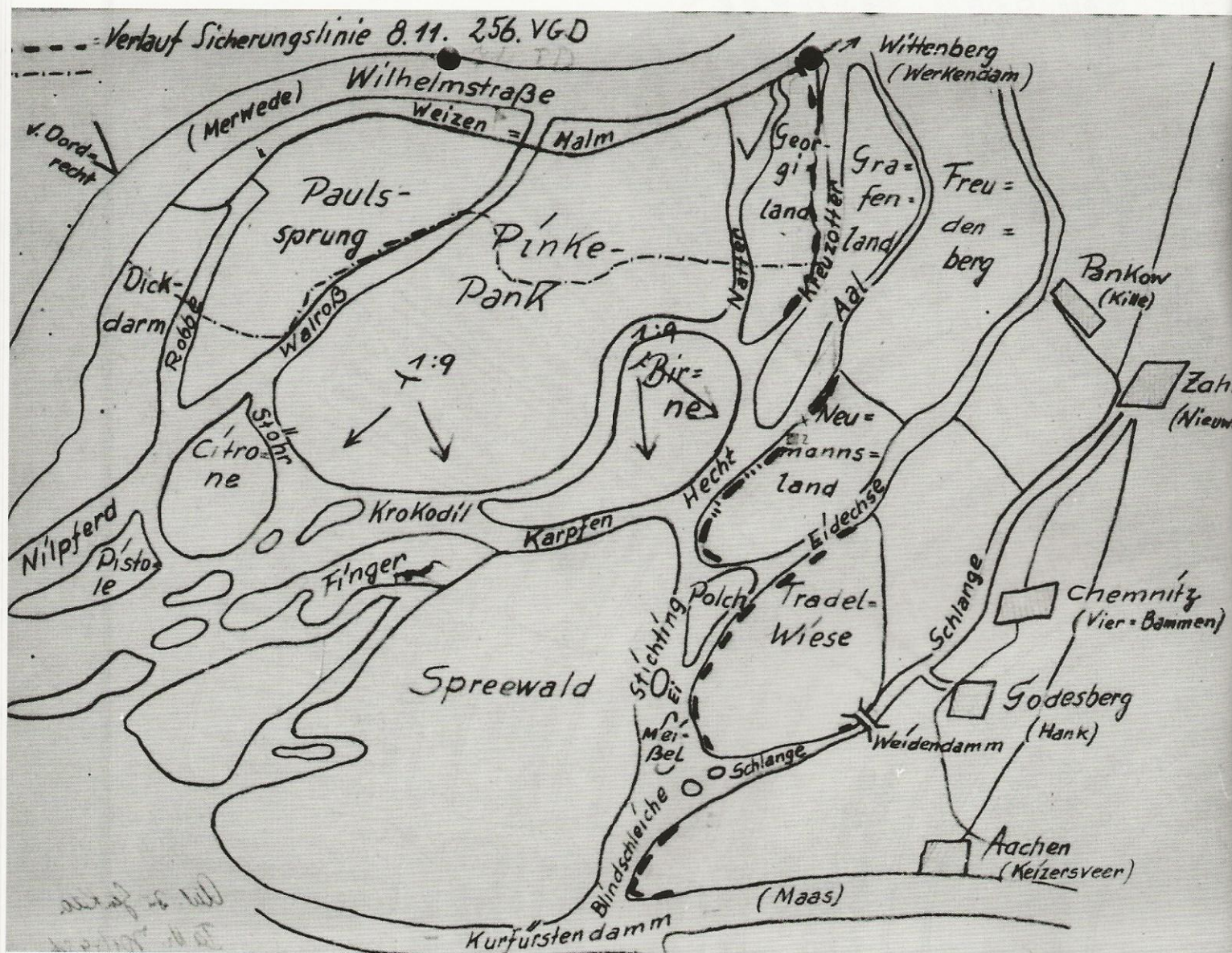
43. **Bastiaentjen Aeriensdr**, ged. Giessen-Nieuwkerk 28 jan. 1691, overl. Molenaarsgraaf 1 jan. 1742 [*volgens grafzerk in de kerk*], aangifte impost 6 jan. 1742, begr. Molenaarsgraaf 8 jan. 1742, met twee van haar kinderen. [Aantekening van de schrijfteller: *Deze 3, Moeder, Dogter en Soon zijn van de Pokke gestorven - en alle 3 tegelijk begraven*].
44. **Jan Hendrikszn (de Jong)**, geb. Slingeland, ged. Molenaarsgraaf 10 april 1712, overl. na 9 maart 1760 (doop van een kind), tr. Goudriaan 19 okt. 1736
45. **Ijgje Teunisdr Covel**, ged. Goudriaan 14 dec. 1714, overl. na 9 maart 1760 (doop van een kind).
46. **Cornelis Peterszn van Beest**, ged. Arkel 24 jan. 1717, overl. Sleeuwijk (aangifte impost 1 juli 1801), ondertr. Ottoland 27 juni 1744, tr. Ottoland in juli 1744
47. **Grietjen Lammertsdr Baardwijk**, geb. Blokland, overl. Bleskensgraaf (aangifte impost 14 mei 1792).
48. **Tijs Arijszn (de Jong)**, ged. Oud-Alblas 29 jan. 1702, overl. Alblaserdam (aangifte impost 2 nov. 1771), begr. Oud-Alblas 2 nov. 1771, ondertr. Giessen-Oudekerk 6 maart 1733
49. **Jannigje Ariensdr Koijman**, geb. Peursum, ged. Giessen-Oudekerk 28 aug. 1712, begr. Oud-Alblas 24 april 1801.
50. **Jacob Bastiaanszn van de Donk**, ged. Wijngaarden 21 aug. 1718, overl. Sliedrecht (aangifte impost 15 febr. 1797), tr. (2) Sliedrecht (aangifte impost 14 aug. 1776) **Willemijntje Leendertsdr Hofman**, tr. (1) Sliedrecht vóór 28 okt. 1742 (doop van een kind)
51. **Marichje Pleunsdr Baan**, ged. Sliedrecht 2 aug. 1716, overl. Sliedrecht (aangifte impost 12 jan. 1774).
52. **Maarten Corneliszn Stuij**, ged. Wijngaarden 17 nov. 1715, overl. na 7 juni 1761 (doop van een kind), tr. Bleskensgraaf 14 april 1748
53. **Aaltje Teunisdr de Jong**, ged. Brandwijk 28 febr. 1723, overl. Wijngaarden (aangifte impost 27 sept. 1797).
54. **Arie Arienszn Brand**, geb. Hofwegen, ged. Bleskensgraaf 12 febr. 1719, begr. Bleskensgraaf 13 dec. 1796, tr. Bleskensgraaf 12 maart 1747
55. **Anna Gijsbertsdr de Groot**, ged. Wijngaarden 10 okt. 1717, overl. Molenaarsgraaf (aangifte impost 13 maart 1805).
56. **Arij Corneliszn Slingeland**, ged. Bleskensgraaf 19 aug. 1725, overl. Bleskensgraaf (aangifte impost 5 maart 1794), begr. Bleskensgraaf 8 maart 1794, tr. Wijngaarden 4 jan. 1756
57. **Marigje Cornelisdr Redelijkheid**, geb. Sliedrecht, overl. na 5 mei 1764 (doop van een kind).
58. **Arien Rokuszn Beusekom**, ged. Goudriaan 16 nov. 1727, begr. Bleskensgraaf 24 febr. 1777, tr. Noordeloos 28 maart 1756
59. **Dirckje Pietersdr van den Dool**, ged. Hoog-Blokland 3 maart 1726 [*wegens wateroverlast te Giessen-Nieuwkerk*], begr. Bleskensgraaf 15 mei 1766.
60. **Arije Bastiaenszn Puiker**, ged. Nieuwland 17 april 1735, overl. Alblaserdam 29 sept. 1809, tr. (2) Oud-Alblas 6 maart 1774 **Aartje van Es**, tr. (1) Oud-Alblas 19 febr. 1769
61. **Pieterneel Dirksdr van Brugge**, ged. Oud-Alblas 8 sept. 1743, begr. Oud-Alblas 24 juni 1771.
62. **Dirk Pieterszn van der Meijde**, geb. Kralingen, ged. IJsselmonde 12 okt. 1727, overl. Capelle a/d IJssel 7 okt. 1790, begr. Capelle a/d IJssel 11 okt. 1790, ondertr. (1) Bergambacht 27 okt. 1762 **Cornelia van den Berg**, tr. (2) Bergambacht 20 april 1766
63. **Immichje Cornelisdr Schoutten**, geb. Bovenberg, ged. Bergambacht 13 nov. 1740, overl. Capelle a/d IJssel (aangifte impost 14 jan. 1796)

INTERESSANT LANDKAARTJE VAN DE BIESBOSCH

Wij ontvingen via Max van den Bout een interessant kaartje. Het kaartje kreeg hij van de heer Jack Didden. Het is een kaartje van de Biesbosch uit de Tweede Wereldoorlog met Duitse codenamen. Dit kaartje komt uit Anlage A868 uit het Kriegstagebuch LXXXVIII Armeekorps.

Jaarverslag werkzaamheden van het bestuur in 2018

Opgesteld en voorgelezen door Peter van Wijngaarden op de jaarvergadering 10 april jl. in Partycentrum 't Hart te Boven-Hardinxveld

- Maandelijks wordt een bestuursvergadering gehouden.
- Alie van Lopik en Peter van Wijngaarden bezochten de bijeenkomsten van het Historisch Overleg Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (HOAV). Een ontmoetingsplaats voor bestuursleden van historische verenigingen in de regio. We horen van elkaar en leren van elkaar....
- Op de derde zaterdag van juni stond de Vereniging weer met een stand op de braderie in de Peulenstraat. We hebben veel mensen ontmoet en gesproken. Goed voor de bekendheid van onze Vereniging.
- In juli en december verscheen het Mededelingenblad. Dat staat er dan in een paar woorden. Maar het samenstellen en redigeren van het MB is iedere keer weer een stevige klus die veel tijd en aandacht vraagt. Verzamelen van kopij, auteurs achter de broek zitten, overleggen met vormgevers, die vaak net iets anders denken dan de eindredacteur, overleg met de drukkers, kortom Alie van Lopik is er maar druk mee. Er is wel een redactiecommissie, maar het meeste komt toch op haar neer. Iemand moet het roer in handen hebben, en dat is bij Alie van Lopik in vakkundige en veilige handen. En dat mag ook wel eens worden gezegd.....!
- Op de Open Monumenten Dag op 8 september werd, mede in het kader van 40 jaar Historische Vereniging, een ontbijt georganiseerd op de Dam. Het thema was "In Europa" en daarom had het ontbijt een Europees tintje. Fijn dat het college van B&W weer goed was vertegenwoordigd.
- We hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om het college de eerste historische fotoplaat te laten onthullen die was aangebracht op het HIC.
- Dit nieuwe project in het jubileumjaar was het aanbrengen van deze historische fotoplaten op markante panden in de Peulenstraat. Dit project loopt nog steeds, maar het is soms lastig de bewoners of eigenaren van panden te overtuigen van het nut van zo'n fotoplaat aan hun voorgevel. Met boort niet graag gaten in een muur, maar de foto kan natuurlijk ook achter het raam worden geplaatst of aan de gevel worden geplakt. We gaan er dit jaar met hernieuwde energie mee aan de slag!
- Het kon niet op die dag... Op dezelfde datum, 8 september, vond de tweejaarlijkse gondelvaart plaats. De HV was ook hier weer aanwezig met onze zalmschouw, versierd met een zeil met het logo van de HV en verlicht middels een aantal lichtslangen. Niet te uitbundig, een zalmschouw is een waardige oude dame en daar moet je met respect mee omgaan tenslotte. Schipper was Ijmert Beuzekom en Peter van Wijngaarden fungeerde min of meer als nuttige ballast. Het was een genoeglijke, maar wel wat lawaaiige avond.....
- Een geplande busreis door de Alblasserwaard, ook in het kader van het 40-jarig jubileum ging niet door bij gebrek aan deelname.
- De bouw van het stookhuisje op het terrein van Museum De Koperen Knop is bijna voltooid.
- Op 4 oktober was de HV present op de Seniorenbeurs in sporthal De Wielewaal. Er was een doorlopende fotopresentatie met een beamer op een groot scherm. Ook daar werden weer veel gesprekken gevoerd, maar nieuwe leden konden we helaas niet inschrijven.
- De najaarslezing werd gehouden door mevrouw Olga Harmsen, eigenaar van projectbureau Maison l'Art Nouveau. Een heel interessante en bijzonder leerzame lezing over Art Nouveau aan de hand van een groot aantal beelden. Na de lezing werd kort aandacht besteed aan het feit dat Willy van de Bree en Arnold de Haan al veertig jaar deel uitmaken van het bestuur van de HV. Aan hen werd een geschenk en een bloemetje overhandigd.
- Veel tijd is besteed aan de inrichting van onze nieuwe website. Het resultaat mag er nu zijn! De samenwerking met MM Design was (en is) erg prettig. MM Design is voor de beheerder van de website een zeer toegankelijke 'helpdesk' en een prettige partner.
- Alie van Lopik was weer namens de HV met een stand aanwezig tijdens de Moonlight Shopping op De Buurt in Boven-Hardinxveld.
- Tijdens de kerstmarkt en proeverij op het plein bij winkelcentrum De Giessenhof op 14 december heeft de Vereniging ook het HIC opengesteld. Behoudens wat familieleden van bestuursleden heeft niemand het HIC bezocht. Het HIC lag ook wel een beetje uit de loop, voor zover er al loop was....
- Op 25 januari heeft Alie van Lopik, geassisteerd door Peter van Wijngaarden een presentatie verzorgd in De Maashof. Het was een heel plezierige avond.
- De dames Adrie Kampman en Alie van Lopik hebben een aantal rondleidingen door het dorp verzorgd. De diverse groepjes gasten (van binnen en buiten het dorp) waren zeer enthousiast over deze wandelingen.
- Peter van Wijngaarden heeft op 25 maart de culturbijeenkomst, uitgeschreven door de cultuurmakelaar van Servanda, bijgewoond. De bedoeling was om te peilen of er behoefte bestaat aan

Onthulling foto

het oprichten en ontwikkelen van een cultureel platform dat dient als klankbordgroep in de ontwikkeling van het cultuurbeleid van de gemeente en als ontwikkelplatform van culturele initiatieven en samenwerking.

- Tevens heeft Peter van Wijngaarden de Vereniging vertegenwoordigd tijdens de droomsessie beeldkwaliteit, verzorgd door het Wellantcollege De Bossekamp. Leerlingen van het vmbo Wellantcollege Ottoland deelden in 'een droomsessie' hun beelden over hoe de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden er in 2030 moet uitzien. Dit deden zij samen met vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, gemeente Molenlanden, maatschappelijke organisaties en ouders. Het was erg leuk om samen met jongeren na te denken over de toekomst van de waard. Het was opvallend hoeveel waarde door deze tieners werd gehecht aan het behoud van de leefomgeving!

- Op 26 maart heeft Peter van Wijngaarden een presentatie gegeven in de bibliotheek in het kader van 'Koffie met...'. Het onderwerp was 'De moeder de vrouw', het thema van de Boekenweek. Peter vertelde over het leven van de vrouw in Hardinxveld en Giessendam vanaf ca.1900 tot heden.
- Ook is de nodige aandacht besteed aan het onderwerp 'Stolpersteine'. Alie van Lopik was op 12 maart aanwezig bij het aanbrengen van de struikelstenen door de Duitse kunstenaar Günter Demnig voor het huis van de familie Hoekstra op de Buurt in Boven-Hardinxveld, in vroeger jaren het huis van de Joodse slager Meiboom.
- De Genealogische Werkgroep heeft weer veel werk verricht en rapporteert maandelijks aan het bestuur: Jan Dubbeldam, Wim van den Heerik, Bas Huisman en Arie Verhoef.

Naschrift redactie:

- De andere bestuursleden hebben veel werk verzet met o.a. het maken van notulen en beantwoorden van post, voorbereiden van vergaderingen – Willy van de Bree, secretaresse;
- Arnold de Haan met het archiveren van foto's, het opruimen van het archief e.d., archivaris;
- Adri Kampman heeft haar handen vol aan de financiële administratie, tegenwoordig bijgestaan door Johan de Bruin;
- Nel Scheijgrond schrijft artikelen voor De Merwestreek en bereidt de Open Monumentendag voor. Johan van den Bout denkt mee over alles wat langs komt.
- Jan Dubbeldam verzorgt samen met Johan de Bruin de post naar alle leden en dit een paar maal per jaar.
- Dan zijn er trouwe bezorgers, niet alleen in eigen dorp, maar ook in Sliedrecht en Gorinchem. Daarnaast doen alle bestuursleden winkeldienst om de zoveel weken.
- We hebben mensen die de etalage verzorgen en mensen die op De Koperen Knop ons Depot beheren.
- Al met al een grote en actieve vereniging! En natuurlijk een interieurverzorgster die alles spic & span houdt.

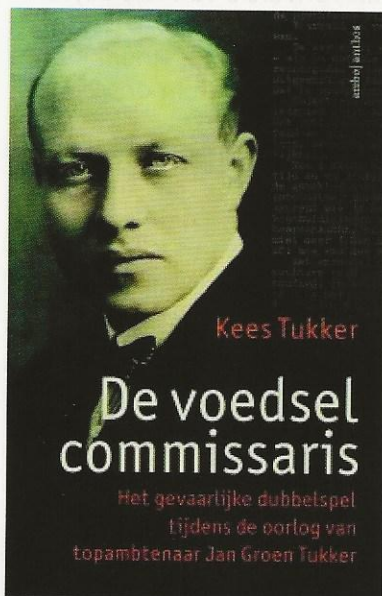
Plannen voor het jaar 2019

- Gewerkt wordt aan een conversie van het object-registratiesysteem van de HV naar het ADLIB-systeem van De Koperen Knop om onze schenkingen te registreren die opgeslagen liggen in ons Depot in Binnendams 6.
- In de maand juli zal de zomereditie van het Mededelingenblad verschijnen.
- De OMD wordt dit jaar gehouden op 14 september. Invulling van deze dag is nog in behandeling.
- Het landelijke thema is "Plekken van plezier".
- In het najaar zal het boek van Ronald Nederveen, 'Begraven in Hardinxveld-Giessendam' verschijnen.
- Het onderwerp van de najaarslezing blijft nog even een verrassing. Er moet nog contact worden opgenomen met de spreker.

Arnold de Haan ruimt het magazijn op

De voedselcommissaris

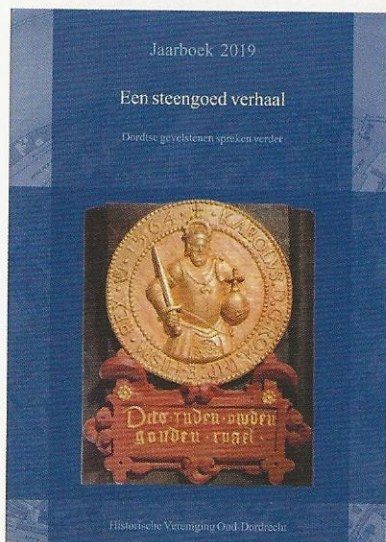
Recent verscheen het boek 'De voedselcommissaris' geschreven door Kees Tukker.

Kees Tukker woonde als kind in Giessen-Oudekerk en werd journalist. Hij was altijd al geboeid door de verhalen over zijn oudoom Groen Tukker die in de Tweede Wereldoorlog als voedselcommissaris verantwoordelijk was voor de voedselproductie - en bevoorrading in de provincie

Gelderland. Hij wilde daar meer over weten, mede ook omdat na de oorlog Groen korte tijd gevangen gezet werd vanwege mogelijke samenwerking met de bezetter. Hij begon ruim 25 jaar geleden met het verzamelen van informatie en in 2016 begon hij met schrijven.

Het resultaat is een meeslepend boek met verrassende onthullingen over de werkzaamheden van de hoofdpersoon Jan Groen Tukker, de boerenzoon uit de Alblasserwaard die mocht studeren en ambtenaar werd in de roerige tijden van de jaren dertig en veertig.

Jaarboek 2019 Historische Vereniging Oud-Dordrecht

Een steengoed verhaal

Ook dit jaar komt de Historische Vereniging Oud-Dordrecht met een bijzonder goed gedocumenteerde uitgave van haar Jaarboek: *"Dordtse gevelstenen spreken verder"*.

Gevelstenen maken deel uit van de rijke geschiedenis van de oude stad Dordrecht.

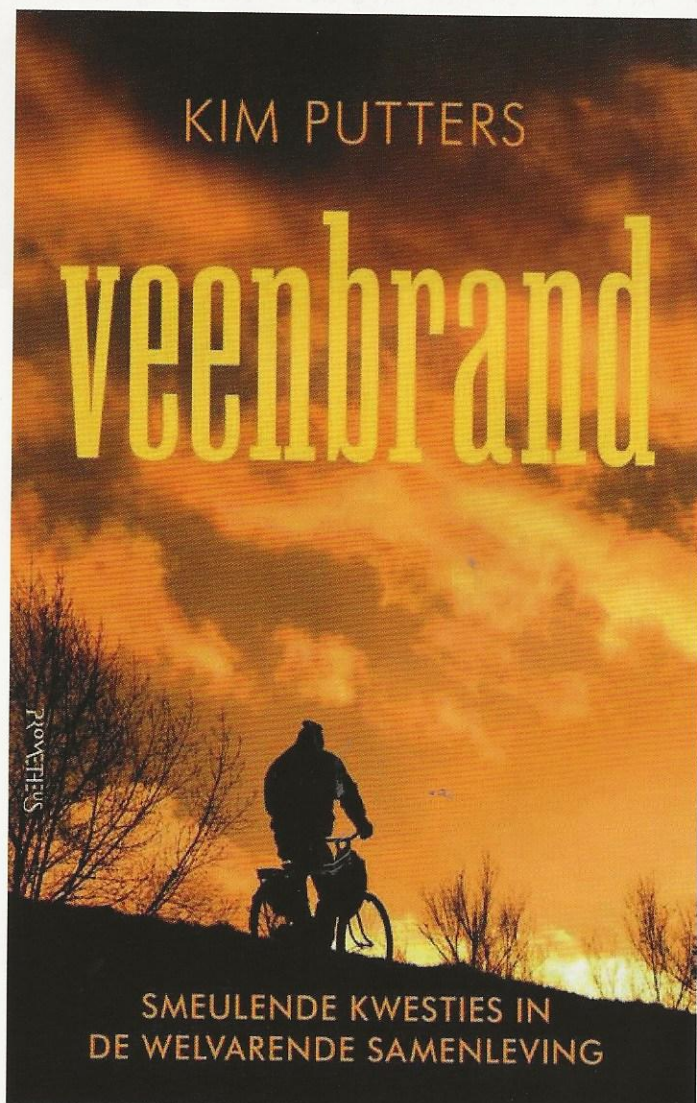
Er was nog niet veel geschreven over dit onderwerp. In 1973 werd een serie krantenartikelen over dit onderwerp door Chr.J. Walson gebundeld in het boek *"Dordtse gevels spreken"*. Dit jaarboek wil een

vervolg daarop vormen. Het is geen encyclopedie, maar geeft van vele stenen een verhaal, geheim, of geschiedenis prijs dat bijzonder is om te lezen. Het initiatief voor de totstandkoming van dit boek ligt bij twee gidsen, Kitty Römer en Tom Hoogerwerf, die in 2012 een gevelsteenwandeling door Dordrecht organiseerden. Dat bleek een succes en met medewerking van Harry Wouters is dit het tastbare resultaat.

Dit jaar verschenen twee boeken geschreven door bekende Nederlanders, beiden opgegroeid in Hardinxveld-Giessendam. Een boek van Kim Putters, directeur van het Sociaal Planbureau en nog steeds een inwoner van ons dorp en een boek van Elco Brinkman, zoon van oud-burgemeester Brinkman van Hardinxveld-Giessendam en jarenlang een bekend gezicht in de Haagse politiek.

VEENBRAND – Kim Putters

Smeulende kwesties in de welvarende samenleving
www.uitgeverijprometheus.nl | ISBN 978 90 446 40090

Volgens Kim Putters bevinden we ons in de overgang naar een nieuw type samenleving, waarin technologie en sociale netwerken steeds meer onze manier van communiceren, werken en zorgen bepalen. Om in deze dynamische, nieuwe samenleving mee te komen multitasken we volop. Daar zijn goede informatie en vaardigheden voor nodig. Dat biedt veel kansen, maar leidt ook tot ongemak, onzekerheid en conflicten.

Over de waarde van een diploma en werk. Over het sociale vangnet in ons land. Over wie invloed heeft op politieke besluiten. Enerzijds wordt er voor antwoorden gekeken naar lokale overheden en naar burgers zelf. Anderzijds is de afhankelijkheid van internationale financiële systemen, wereldhandel en Europese samenwerking groot.

Kim Putters volgde de politieke, economische en maatschappelijke betekenis van deze dynamiek tussen 2014 en 2018 voor *Het Financieele Dagblad*. In Veenbrand analyseert hij de 'smeulende kwesties' in onze samenleving. Wie profiteert van welvaart en vooruitgang? Welke gevolgen heeft toenemende sociale ongelijkheid? Zorgt de duurzaamheidstransitie voor nieuwe sociale scheidslijnen? Hoe krijgen burgers meer invloed op politici en bestuurders? (223 pagina's)

Kim Putters (1973) is sinds 2013 directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en bijzonder hoogleraar beleid en bestuur van de zorg aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij is tevens onder meer kroonlid van de SER en vicevoorzitter van het Oranje Fonds.

MEMOIRES – Bouwen en bewaren – ELCO BRINKMAN

www.uitgeverijprometheus.nl | ISBN 978 90 446 39360

ELCO BRINKMAN bracht decennia lang door op en rond het Haagse Binnenhof, 'in het midden, op de brug tussen bestuur en politiek, tussen mensen en hun maatschappij, tussen verdienen en verdelen'. Hij groeide op in het openbaar bestuur, maar drong aan op beperktere groei van de overheid, met meer eigen inbreng en verantwoordelijkheid van mensen zelf. Zijn verhalen over 'genoeg van de staat' konden niet overal en altijd op instemming rekenen. Hoewel hij tegen revoluties was, schuwde hij de weerbarstigheden bij veranderingen niet. Op allerlei plekken bij de overheid, in instellingen en bedrijven zat hij vaak op de voorste rij, waar niet zelden de eerste en hardste klappen vielen. Ook in zijn persoonlijk leven liep niet altijd alles op rolletjes.

In *Bouwen en bewaren* vertelt Brinkman in beeldrijke woorden, ironisch, doordacht en openhartig

over zijn rijk gevarieerde leven achter de schermen van de (on)macht. In het boek is ook veel familiegeschiedenis te vinden. Ook de tijd in Hardinxveld-Giessendam komt ter sprake. "Hardinxveld met zijn handel, scheepsbouwers en metaalindustrie aan de dijk langs de Merwede en het "idyllische Giessendam", "de leerzame vergaderingen van de gemeenteraad" die hij vaak bijwoonde toen zijn vader de raad voor zat.

Een boek dat niet enkel over politiek gaat, maar ook een inkijk geeft in het persoonlijke leven van Elco Brinkman. Een boek in een heel eigen stijl. Barok met veel superlatieven. Een boek waarin je niet alleen een politicus tegenkomt maar ook een mens die veel heeft meegemaakt. (523 pagina's)

ELCO BRINKMAN (1948) werd reeds op 34-jarige leeftijd minister in het kabinet-Lubbers 1, en daarna in Lubbers 2. Van 1989 tot 1994 was hij fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer. Daarna bekleedde hij tal van functies in de bouw en bij allerlei instellingen en bedrijven. In 2006 riep de *Volkskrant* hem uit tot bestuurder met de meeste invloed in ons land. In 2011 trad hij aan als CDA-fractievoorzitter in de Eerste Kamer. In 2019 stelde hij zich niet herkiesbaar.

Schenkingen

22/12/18

Publicatie m.b.t. de geschiedenis van de Hervormde Gemeente van Boven-Hardinxveld door A. Tromp. Getypt manuscript.

Jopie van Rossum schenkt een beamertafel.

05/01/19

R. Vlot, Heijmansweer 3 schenkt een Van der Hoff.

19/01/19

Jan Vink schenkt een ingelijste plaat ontvangen bij het 50-jarig bestaan van de Rehobothschool in 1910.

09/03/19

Nel van der Wiel schenkt een fles witte Côte du Rhône met een etiket van Pedaja 1984-1994

Klaas Prins twee dozen boeken.

06/04/19

A. van den Born schenkt drie boeken van P.A. de Rover, trilogie "De weg der kleine mensen".

11/05/19

Jaap Voorsluijs schenkt drie oude foto's.

Mevrouw De Krijger brengt een paar programma's m.b.t. Koninginnedag (1945) en 50 jaar Bevrijding (1995).

18/05/19

De heer Verboom schenkt twee boeken: Biesbosch Crossers en Molens van de Alblasserwaard en twee glazen en onderzetters van De Holland.

08/06/19

Adriaantje de Jong schenkt ons een aquarel uit het bezit van haar ouders. Zo wij kunnen nagaan is het een enig en origineel werk van voormalig dorpsgeenoot G. J. van der Hoff. Zij kochten het ooit op een rommelmarkt. Wij zijn er heel blij mee.

UITGAVEN IN DE HISTORISCHE REEKS EN SPECIALE UITGAVEN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

**met een x gemerkte uitgaven zijn uitverkocht*

1. Buitendams 4 (1778-1978)	€ 2,25	41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld	€ 9,80
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld	€ 8,90
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel)	€ 3,85	43. 150 Jaar Openbaar Onderwijs In H'veld- Giessendam	€ 8,90
4. Het stoomgemaal	X	44. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944	X
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	45. Marius Donk, leven en werk van een gedreven architect	€ 8,50
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerden)]	X	46. Winkels op de Buurt	€ 8,50
7. 700 jaar Dam	€ 3,20		
8. Parlevinkers	X		
9. Rondom de Giessen	X		
10. Swets tabak en daar blijf ik bij	€ 6,60		
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd	€ 5,65	Overige uitgaven	
12. Café Schalk	€ 5,65	- Het Verleden Nu (fotoboek)	€ 11,35
13. 100 Jaar boemelen	X	- Buitendams huis-ter-om-op	X
14. De Hongerwinter	€ 6,60	- Een wandeling door Binnendams	€ 6,80
15. De Hennepteelt	€ 4,40	- Van Geslacht tot Geslacht... (uitgave van de Hervormde Kerk Giessendam en Hardinxveld)	€ 5,00
16. Het kleine monument in Hardinxveld- Giessendam	€ 5,45	- Hardinxveld en Giessendam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente	X
17. Dijken en doorbraken	X	- Hardinxveld en de riviervisserij	X
18. Aan d'n dijk	X	- Rehobothschool 1860-1985	X
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld- Giessendam	€ 2,25	- Van hondekarren en hobbelbussen	X
20. levers tussen Kaoi en Kloeve ... deel I	X	- Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven)	€ 2,25
21. Aart van Bennekum, kunstenaar	€ 6,80	- Dr. Aris Graftdijk, Photographie	€ 11,35
22. Herinneringen aan oorlogstijd	X	- Herberg De Zwaan	€ 15,90
23. 100 Jaar Nederlandse Protestantenvond	X	- Onder ons gezeed	X
24. levers tussen Kaoi en Kloeve, deel II	€ 6,80	- Het verhaal van de dijk	€ 7,95
25. Uit de pen van tante	€ 6,80	- Hoeke Doeme?	€ 7,95
26. De watersnood van 1953	X	- Dvd Dorpsfilm 1953	X
27. Schuttevaer en Binnenvaart	X	- Hardinxveld-Giessendam in de Jaren 50 (nog te koop in Museum De Koperen Knop)	€ 15,00
28. De Crisisjaren In Hardinxveld en Giessendam	X	- Gekleed in de Waard	€ 12,50
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk	€ 6,60	- Dvd Bommen op de Buldersteeg	€ 10,00
30. De 50ste mei	X	- Autobusverkeer in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden 1905-1945	€ 15,00
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld	€ 8,85	- Bakkersboek Broodnodig, 100 jaar bakkers in H-G	€ 15,00
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk	€ 7,95	- Helsluis (jeugdboek)	X
33. Het Langeveer	€ 6,60		
34. De Indiëgang	€ 12,50	Uitgaven van de Stichting Dorpsbehoud	€ 2,25
35. 1899-1999 Nieuws van honderd Jaar geleden	€ 6,80	Van boodschappen doen naar winkelen	€ 7,95
36. De Peulenstraat in 1950	X	Heggen en Steggen (tweede druk)	
37. Groeten uit Giessendam	€ 8,25		
38. De historie van het pand Buitendams 4	€ 6,50		
39. Nievers was den dijk echt recht	€ 9,20		
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld	€ 8,90		

Alle uitgaven zijn, tenzij uitverkocht, verkrijgbaar op de volgende adressen:

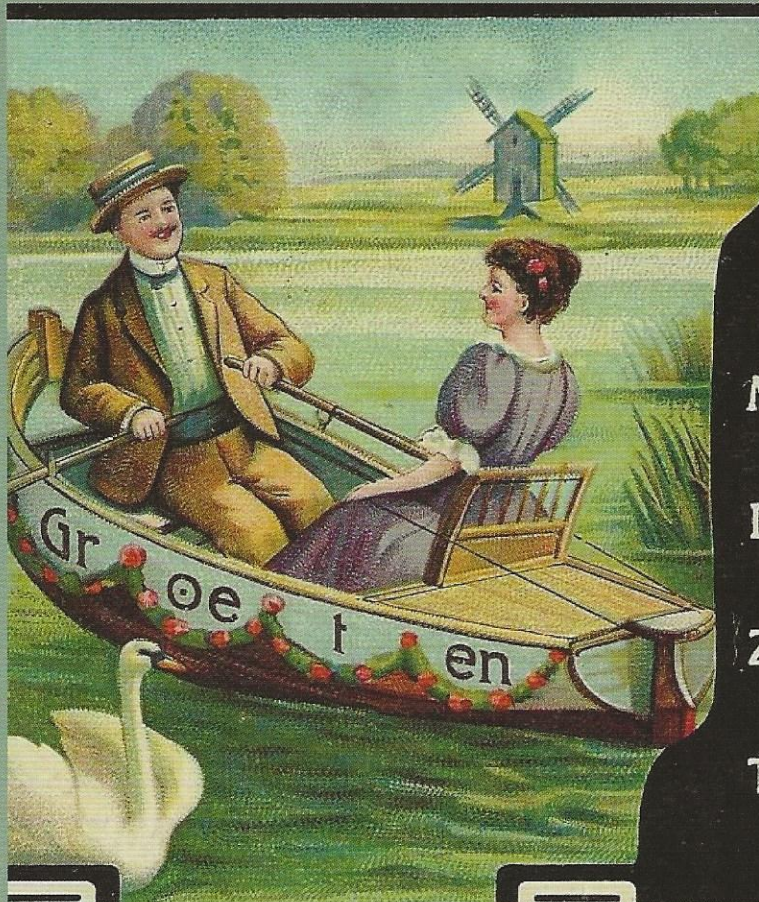
Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243. **Elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur.**

Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77. **Maandag t/m vrijdag.**

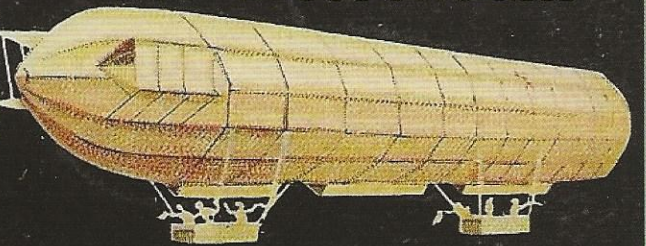
Museum De Koperen Knop. **Dinsdag- t/m vrijdag 13.00-17.00 uur, zaterdag van 11. 00- 17.00 uur.**

Eetcafé De Kleine Beurs, Peulenplein 2.

Het bestuur
wenst alle leden
een zonnige zomer toe.

uit Giessendam

Met rustigen riemslag
te glijden langs't meer,
Daalt vree en geluk in de
harten ter neer;
Zoo denk ik aan U,
en mijn hart juicht vol gloed,
Tot U over't meer mijnen
hartlijksten groet!

